

ČASOPIS
ZAMESTNANCOV
š. p. LESY SR
BANSKÁ BYSTRICA
apríl 2008

4 lesník

Ako vníma verejnosť lesníkov?

Lesnícke vrásky
a pretlak na trhu s drevom

Profil lesníka s kniplom

Téma mesiaca: LESNÍCTVÔ VO FÍNSKU

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,

predseda redakčnej rady

Ing. Jozef Djubek

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Vizslai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Ľuboš Tuľák, Ing. Marcel Fiala,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško,
Rudolf Halák, Ing. Karol Volentier,
Martin Matys

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 3000 výtlačkov

foto obálka

Peter Gogola
Ing. A. Melcerová z NLC skúša,
ako funguje fínska pomôcka
na zalesňovanie – Pottiputki.

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

registrácia

MK SR B 13 r. č. 3821/2007
zo dňa 1.8.2007

13

22

Obsah

2 Obsah

3 Editorial

Spýtali sme sa...

Téma mesiaca: Lesníctvo vo Fínsku

4 Dobrý príklad

Interview s doc. Ing. Jánom Ilavským, CSc.

5 Základné údaje o lesoch Fínska

Ročenka 2007, METLA

6 Porovnanie fínskeho a slovenského lesníctva

7 Stromy a ľudia - Výstava tvorby fínskych fotografií

8 Správa z prieskumu verejnej mienky

10 Lesníci pri spracovaní kalamity neporušili zákon

11 Pozitívne reakcie lesníckej prevádzky OZLT nasadil do prevádzky nový prebierkový harvester

12 Lesy a ľudia ocenení
Chránený areál „Jubilejný les“

13 Lesníci - ťezbáři na valašsko - slovenském pomezí

14 „Finančné krytie je dostatočné“
Ing. Ondrejčák o boji proti zhoršovaniu zdravotného stavu smrečín

15 Nutnosť tretieho technika na správe
Vedúci Lesnej správy Rožňava Ján BUKOVINSKÝ

16 Pozvánka: Lesnícke dni

17 Nezamieňajme certifikáciu so systémom riadenia lesných zdrojov

Stromy extra: Borovica – bonsaj

18 Obhospodarovanie lúčok pre zver

19 Lesnícke kvarteto

20 Lesník s kniplom

„Môj život bol nesmierne zložitý... Ale zaujímavý!“

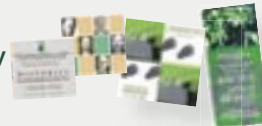

22 Chcú ukázať, čo v nich je

24 Vrásky z novej STN

Na trhu s drevom je nevidaný pretlak hmoty

25 Pozvánky

26 Memoriál pohorelských rubárov

27 Vzdelávanie

28 Zásady hospodárenia pri obnovách LHP

29 I. PRO SILVA a novodobé odumieranie smrečín

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

30 Fotografia a slovo

Múzeum ako na dlani

31 Nová vodná paradigma

Víkend na lesníckej chate
LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých

32 Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia

33 Na klavíri vie hrať aj hluchý.
Na husliach nie
O huslistovi Ing. Milanovi VOSKÁROVI

34 Inzercia

35 Omladenie áno. Ale nie zo dňa na deň

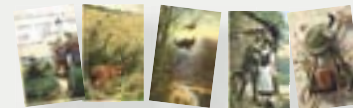
Pointa: zbytočný (?) hurhaj
Prečo mám rád les

36 Uveríte?

Križovka

37 Filokartia

Poľovnícky receptár

38 Pre deti

39 Kalendár podujatí

Životné jubileá

40 44. ročník Venerovského memoriálu

Opäť tu máme apríl – mesiac lesov. Mesiac, ktorý kladie pred nás opakovane veľkú výzvu: po druhýkrát spoja slovenskí lesníci svoje sily, aby pripravili Lesnícke dni. Druhý ročník Lesníckych dní je vyjadrením snahy odčiniť to, čo sme v uplynulých rokoch zanedbali – vysvetľovať a obhajovať svoju prácu. Preto splácame dlh verejnosti i sami sebe. Hovorí a zdôrazňuje zmysel práce lesníkov nie je ješitnosť neuznaných a nedocenených. Tu a teraz je viac než kedykoľvek predtým dôležité vysvetľovať a argumentmi dokazovať, že v urbanizovanej krajine musí človek zasahovať do prírodných procesov. Áno, iste, ktosi by mohol namietat, že to nie je potrebné, príroda a les má predsa neuveriteľnú silu a schopnosť obnovy. Bezpochyby áno – dokážeme jasne definovať a vyznačiť oblasti, ktoré by mali ostať nedotknuté, pretože to má svoj význam. V týchto lokalitách človek rezignuje a ponechá prírode priestor na samovývoj. Ale i miera potreby chrániť prírodu v najprísnejšom režime má svoje racionálne limity: homo sapiens na počiatku tretieho tisícročia sa nehodlá vrátiť do jaskýň, opásat sa kožušinou zo zabitého živočicha a venovať sa zberu lesných plodov. Naopak – žije v ére informačných technológií, využíva najrôznejšie dopravné prostriedky a stále viac čerpá z prírodných zdrojov. Stav prírody a jej zachovanie pre budúce generácie je prioritou, nemal by však byť chápaný ako dogma: práve ľudský um a stupeň poznania prírodných javov a procesov sú nástrojmi, ktoré umožňujú manažment krajiny v súlade potrieb prírody i človeka. Aj o tom treba trpezlivo a vo vecnej rovine diskutovať s verejnosťou. Napríklad aj počas Lesníckych dní.

Prijemný apríl všetkým čitateľom žela

Peter Gregor

Anketa

Ing. Igor Patrás, podnikateľ, prezident Zväzu spracovateľov dreva

Vydrovskú dolinu som zatiaľ navštívil trikrát. Vždy to bolo pri príležitosti organizovaných podujatí s veľkým počtom ľudí. Nebola to tá správna príležitosť vychutnať a pochopiť atmosféru Lesníckeho skanzenu, na to sa ešte len teším. O skanzene toho viem pomerne dosť a vzdávam hold kolegom – lesníkom za takéto aktivity. Mám v pláne návštevu skanzenu formou pokojnej prechádzky s cieľom načerpania inšpirácie a oddychu v peknom lese. Určite na tento cieľ využijem pozvánku z bulletinu Viac dreva do života 2, opakovaného spoločného projektu nášho Zväzu spracovateľov dreva SR a štátneho podniku LESY SR.

Miroslav Debnár, vedúci Centra spravodajstva a publicistiky,

Slovenský rozhlas, Rádio Regina Banská Bystrica
Lesnícky skanzen som navštívil

Spýtali sme sa:

Navštívili ste už Lesnícky skanzen v Čiernom Balogu?

hneď v prvom roku jeho života. Už vtedy som si povedal, aký je to vynikajúci nápad a ako je fajn, že po jazde Čierhohronskom železničkou čaká návštevníka Vydrovskej doliny ďalšia pútavá atrakcia, ktorá má navyše aj ďalší rozmer - priblížiť prácu lesníkov vo svojej pestrosti a náročnosti s dôrazom na ochranu prírody. S potešením sledujem, ako sa rozrastá skanzen i počet jeho návštevníkov.

Ing. Miroslav Tököly, lesník, Mestské lesy Košice

Hanbím sa, ale ešte som v skanzene nebol. Dúfam, že to čoskoro napravím.

Dr. Peter Zemaník, žurnalista

Áno, navštívil som ho už niekoľkokrát a vždy ma fascinovalo, čo všetko sa v ňom zmenilo a ako sa rozvíja vo svojej forme i obsahu. Navyše ma k lokalite, v ktorej sa nachádza viažu aj nezabudnuteľné spomienky ešte z čias táborov Stromu života, ktoré som ako novinár pravidelne navštevoval. O Čiernohronskej železnici ani nehovoriac!

Tatiana Rundesová, žurnalistka, Hospodárske noviny

Navštívila som ho a bol to

fantastický zážitok.

Lenka Burdová, hovorkyňa, Štátne lesy TANAPu

Žiaľ, zatiaľ nie. Možno už tieto letné prázdniny.

Jaroslav Slamečka, Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu

UMHZ, poľovnícke pracovisko Nitra

Lesnícky skanzen som navštívil s rodinou a priateľmi pred dvomi rokmi. Je naozaj obdivuhodné, koľko práce sa podarilo vykonať. Celý komplex je atraktívny ako pre dospelých, tak aj pre deti. Ak si dá návštevník záležať, že chce vidieť naozaj všetko, získa bohatý program skoro na celý deň a na konci bude príjemne unavený. Naučili sme sa mnohé nové veci. Vstupne symbolické, personál ochotný a ústretový. Naozaj vydatené dielo.

Ing. Alena Kaššáková, vedúca LS Považská Bystrica

Samozrejme, zatiaľ dvakrát. Je to krásne dielo lesníkov, kde som našla inšpiráciu ako lesná pedagogička, a aj pri budovaní Lesníckeho náučného chodníka na našom OZ. Ďakujem tvorcom, prajem im ďalšie dobré nápady.

Ivan Dianiška, agentúra FOCUS, Centrum pre sociálnu

a marketingovú analýzu

Skvelý nápad na skvelom mieste. Myslím však, že aspoň v Brezne a okolí by si zaslúžil výraznejšie veľkoplošné upútavky (ukazovatele smeru) a netváriť sa tak „prikrčene“.

Miroslav Tonhajzer, básnik a milovník lesov

Áno, navštívil, už niekoľko krát. Pri prvej návšteve som sa nesmierne potešil, že v š.p. LESY SR myslia aj týmto smerom a môj pohľad sa výrazne zmenil. Dopomohli tomu aj jeho tvorcovia, ktorých som následne spoznal, ktorí myslia a cítia v dreve, v lese a vzduchu. Každému skanzenu rád odporúčam.

Viliam Bartuš, ochranár, VLK Východné Karpaty

Áno, trikrát. Bol

vždy počas akcie Deň stromu, kde som realizoval informačný stánok na trase náučného chodníka. Bola to zastávka o mimovládnych organizáciách a zastupoval som Lesoochranárske zoskupenie VLK.

Interview s doc. Ing. Jánom Ilavským, CSC.

Dobrý príklad

Peter GOGOLA

doc. Ing. Ján Ilavský, CSC.

Lesníctvo vo Fínsku

m³ dreva a ďalších okolo 20 mil. m³ tvorí import surového dreva. Drevo a výroby z dreva predstavujú vyše 20 % z celkového exportu Fínska. V lesníctve a priemysle spracúvajúcom drevo je zamestnaných okolo 90 000 osôb. Lesy a drevospracujúci priemysel sú teda významným prírodným, sociálnym aj ekonomickým faktorom života vo Fínsku. Aj keď pri približne rovnakom počte obyvateľov oboch krajín sú uvedené čísla väčšinou viac ako desaťnásobkom tých istých ukazovateľov na Slovensku, nepovažujem ich za ten najdôležitejší rozdiel. Hlavný rozdiel vidím vo vzťahu jednotlivých ľudí aj celej spoločnosti k lesom. Správy o lesoch a drevospracujúcom priemysle sú denne hádam vo všetkých médiách a nielen vtedy, keď sa nejakí extrémisti priväzu-

jú k stromom, ako je to u nás. K vzťahu jednotlivých ľudí uvediem jednu svoju skúsenosť. Fíni veľmi obľubujú opekanie špekačiek v prírode. Keď sme s priateľmi vychádzali na pikniky všimol som si, že väčšinou brali so sebou do auta drevo. Raz som priateľovi povedal, v akom zmysle sa u nás používa spojenie „nosiť drevo do hory“ a počuoval som sa nad tým, že nesieme drevo do lesa, kde je ho všade dostatok. On mi na to odpovedal, že ten les predsa niekomu patrí. Ľudia vo Fínsku žijú v lese, žijú s lesom a vážia si ho. Kradnutie dreva, poškodzovanie lesov a smetiská sú tu naozaj neznámymi pojmami.

V čom by sa slovenskí lesníci mohli poučiť od svojich fínskych kolegov?

Jednou z vecí, z ktorých by sme si mali brať príklad, je vykonávanie zmien v odvetví lesníctva. Dlhodobé prírodné procesy v lesoch sa odrážajú aj v dlhodobom plánovaní a príprave zmien v legislatíve, organizácii odvetvia aj personálnej oblasti. Všetky tieto zmeny sa najprv podrobne zdôvodnia, prediskutujú, všetci majú možnosť dať svoje pripomienky a návrhy a až potom sa zmeny vykonajú. Pre nás sa to zdá byť zdĺhavé, ale konečný efekt je veľmi dobrý v realizačnej fáze, lebo po takejto príprave sú ľudia so zmenami stotožnení, sú premyslené do všetkých podrobností a preto ich netreba robiť tak často.

Za pozornosť stojí aj komplexnosť pohľadu na všetky činnosti v lesníctve v zmysle troch základných pilierov trvale udržateľného rozvoja odvetvia, t. j. ekologického, ekonomického a sociálneho. Ani jeden nie je inému nadradený. Lesné hospodárske plány obsahujú aj dôkladnú ekonomickú analýzu navrhnutých opatrení a dopadov ich realizácie na vlastníka lesov.

Opačné garde: v čom by sa Fíni mohli učiť od nás?

V súvislosti s globálnou klimatickou zmenou a jej vplyvom na lesné ekosystémy má Slovensko unikátnu možnosť sledovať na malom území zmeny s nadmorskou výškou, ktoré sa na veľkých územiach budú vyskytovať s postupom na sever. Myslím, že naše skúsenosti v tejto oblasti budú v krátkom čase zaujímavé aj pre fínskych kolegov.

Moderná veda nepozná hranice ani iné obmedzenia. Tobôž nie v treťom tisícročí, v ére elektronickej komunikácie. Konfrontácia skúseností, odovzdávanie moderných poznatkov, komunikácia, spolupráca. To sú základné kamene rozvoja vedy na medzinárodnej úrovni. Týka sa to všetkých odvetví vedy a výtvarného umenia, i lesníctva. O tomto a všeličom inom sme sa porozprávali s významným predstaviteľom slovenskej lesníckej vedy, ktorý v súčasnosti pôsobí vo fínskom meste Joensuu, vo fínskom lesníckom výskumnom ústave METLA (Metsäntutkimuslaitos). Je ním docent Ján Ilavský.

Vaše pôsobenie vo Fínsku vám poskytuje cennú príležitosť so znalosťou slovenskej i fínskej reality konfrontovať lesnícky sektor v oboch krajinách. Ak by sme sa obmedzili len na základné fakty a parametre, v čom vnímate principiálny rozdiel?

Jedným z hlavných rozdielov, ktorý upúta pozornosť, je množstvo lesov. Celková výmera lesov je vyše 23 mil. ha, teda viac ako jedenásť násobok výmery našich lesov. Celková zásoba je okolo 2200 mil. m³ a ročný prírastok okolo 100 mil. m³. Ročne sa ťaží blízko 60 mil.

Vaše výskumnícke ambície a kontakty na Slovensku umožnili vašim fínskym kolegom v októbri 2005 otestovať v našich podmienkach harvarder so stínacou hlavickou Narva-Grip 1000 – 23 (informáciu o tomto projekte sme čitateľom priniesli v aprílovom vydaní Lesníka v roku 2006). Plánujete aj ďalšie spoločné projekty na Slovensku?

Som rád, že tento projekt nezostal iba v štádiu skúšok hlavice a publikovania výsledkov v časopise Lesník. Veď v súčasnosti už pracujú v Lesoch SR š. p. štyri hlavice Narva-Grip. Myslím si, že je to významná zmena technológií, ktorá umožňuje efektívne využívanie dreva aj z najmladších výchovných ťažieb. Hlavne v nadväznosti na program využívania biomasy na energetické účely. Tieto jednoduché stínacie hlavice umožňujú efektívne využívať aj také zdroje energetického dreva, ktoré boli doteraz ekonomicky nedostupné.

Na Slovensku sme však mali aj ďalšie spoločné projekty. Spomeniem aspoň vypracovanie štúdie o dostupných zdrojoch biomasy a ich efektívnom zabezpečení na výrobu energie vo Zvolenskej tepelárenskej a.s., ktorú vypracovali Fínsky lesnícky výskumný ústav v Joensuu spoločne s Technickou univerzitou Zvolen a Ústavom lesných zdrojov a informatiky NLC Zvolen. Aj v súčasnosti pripravujeme podobný spoločný projekt.

Myslím si však, že aj viaceré výmeny odborníkov medzi našimi krajinami, ktoré som doteraz zorganizoval, dali možnosť špecialistom z oboch strán lepšie spoznať problematiku lesného hospodárstva v druhej krajine a získať informácie pre zlepšenie práce doma. Najbližšie, začiatkom septembra, budem viesť na Slovensko skupinu fínskych špecialistov zameraných na inventarizáciu lesov a lesohospodárske plánovanie. Počas tejto návštevy plánujeme zorganizovať seminár, kde sa stretnú naši špecialisti z oblasti inventarizácie lesov a plánovania s fínskymi a vzájomne si vymenia skúsenosti a názory.

Vaša pozícia predsedu Európskej lesníckej komisie (ELK) FAO bola „kľúčom“ k usporiadaniu rokovania tejto komisie na Slovensku. Vďaka tomu sa renomovaní odborníci – oficiálni predstavitelia väčšiny európskych krajín v ELK FAO – dostali aj do nášho Lesníckeho skanzenu pri Čiernom Balogu. Spomeniete si, ako reagovali na toto naše „open air museum“?

Návšteva skanzenu, exkurzia v okolitých lesoch, ako aj spoločenská časť na Odštepnom závode v Čiernom Balogu, mali veľmi pozitívnu odozvu. Exkurzie, pri ktorých sa ukáže iba les, s nejakým pestovným opatrením alebo ťažbou dreva, nemusia byť pre ľudí z rôznych klimatických podmienok vždy až také zaujímavé a väčšina na ne rýchlo zabúda. Takéto spojenie histórie lesníctva, lesa a človeka však osloví niečím väčšinu účastníkov.

Okrem pôsobenia vo Finnish Forest Research Institute v meste Joensuu ste činný aj na Slovensku ako člen Dozornej rady štátneho podniku LESY SR. Ako hodnotíte svoje pôsobenie na tomto poste?

Na hodnotenie po polroku činnosti je ešte asi zavčasu. Väčšina členov Dozornej rady je nových a treba určitý čas, pokiaľ vnikneme do všetkých detailov a problémov v činnosti štátneho podniku. Dozorná rada má svoje dôležité schvaľovacie a kontrolné funkcie, ktoré jej vyplývajú zo zákona o štátnom podniku. Vôbec nechcem tieto funkcie zľahčovať ak poviem, že za najdôležitejšiu považujem diskusiu o ucelenej koncepcii ďalšieho rozvoja podniku. Tá predošlá bola zameraná na zmenu štátneho podniku na akciovú spoločnosť. Nová stratégia rozvoja podniku by mala odraziť zábery štátu v obhospodarovaní svojho najcennejšieho majetku, ktoré vyjadruje Programové vyhlásenie súčasnej vlády.

Čo je vašou profesionálnou ambíciou?

Moje dlhoročné pôsobenie v rôznych funkciách v medzinárodných organizáciách ako FAO, EHK, Európsky lesnícky ústav, aj súčasné skoro päťročné pôsobenie vo Fínsku, mi umožnili poznávať lesníctvo a jeho problémy v mnohých krajinách. Vždy som sa snažil na získané poznatky a skúsenosti pozeráť aj očami ich využitia v našom lesníctve. Na obraz sa treba vždy pozeráť aj z blízka, aby sme videli detaily, aj z väčšej vzdialenosti, aby sme videli celok a či náhodou nevisí na stene krivo. Myslím, že som mal možnosť poznávať naše lesníctvo do detailov vo viacerých funkciách počas môjho pôsobenia na Lesníckom výskumnom ústave vo Zvolene a zároveň som mal možnosť vidieť ho aj očami poznatkov zo zahraničia. Mojou ambíciou je uplatniť doma niektoré z tých zahraničných skúseností, o ktorých si myslím, že by nášmu lesníctvu prospeli. Na prvý pohľad veľmi jednoduchá ambícia. Zároveň si však uvedomujem, že je to aj ambícia narušiť platnosť prislovia, že nikto nie je doma prorokom.

Ďakujem Vám za rozhovor. ■

Základné údaje o lesoch Fínska

(Ročenka 2007, METLA)

Celkové územie Fínska	33,8 mil. ha
Z toho:	
Vodné plochy	3,4 mil. ha
Súš	30,4 mil. ha
Lesná pôda	26,3 mil. ha
Z toho územia ochrany prírody	2,8 mil. ha
Vlastníctvo lesov:	
Súkromné (rodinné)	51,8 %
Súkromné priemyselných podnikov	7,7 %
Štátne	35,2 %
Ostatné verejné	5,3 %
Drevinové zloženie:	
Borovica	65,5 %
Smrek	23,7 %
Ostatné ihličnaté	0,1 %
Brezy (B. pendula + pubescens)	8,8 %
Ostatné listnaté	0,7 %
Dočasne nezalesnené	1,2 %
Celková zásoba dreva	2 189 mil..m ³
Priemerná zásoba na hektár	105 m ³ /ha
Celkový ročný prírastok	98,5 mil. m ³
Priemerný ročný prírastok	105 m ³ /ha
Dodávky dreva	57,8 mil. m ³
Import dreva	20,0 mil. m ³

Porovnanie fínskeho a slovenského lesníctva

Peter GOGOLA

Návšteva skupiny fínskych odborníkov, členov Správnej rady Lesníckeho centra Severnej Karélie z Joensuu, bola zdrojom zaujímavej konfrontácie názorov a skúseností. Na jednej strane fínske lesníctvo, radiace sa k európskej špičke, na druhej strane slovenské lesníctvo s významnou históriou a tradíciami, ale zároveň prekonávajúce problémy s reštitúciami, zmenou legislatívy a rozpoltenosťou v názoroch odbornej verejnosti na mieru zasahovania štátu do hospodárenia prostredníctvom striktnnej legislatívy a podrobných LHP. O poznatkoch a dojmach fínskych odborníkov z cesty po Slovensku sme sa porozprávali s Markkom Heikkinenom, predsedom Správnej rady a s Arim Niiranenom, riaditeľom Lesníckeho centra Severnej Karélie.

Pri výstupe na Solisko v doprovide Ing. Petra Fleischera, CSC, vedúceho Výskumnej stanice Štátnych lesov TANAPU.

Na úvod predstavte našim čitateľom Lesnícke centrum, jeho úlohy a postavenie.

Lesnícke centrá sú regionálnymi orgánmi štátnej správy lesného hospodárstva, ktoré podliehajú Ministerstvu poľnohospodárstva a lesníctva. Boli založené v roku 1929. Celkove je v krajine 13 takýchto centier a naše centrum v Severnej Karélii je najvýchodnejším z nich. Majú dve úlohy – postavenie štátnej správy a zároveň sú poradenskými strediskami pre vlastníkov lesov. Zodpovedajú za trvalo udržateľné obhospodarovanie a využívanie lesov, zachovanie biodiverzity a iné činnosti zamerané na rozvoj lesníctva. V náplni majú tiež kontrolu dodržiavania legislatívy pri všetkej činnosti v lesoch. Avšak poradenská činnosť je dôležitejšia ako kontrolna. Použitie pozitívnych a preventívnych metód práce, ako lesné hospodárske plánovanie, výchova, poradenstvo a finančné stimuly znižujú potrebu kontroly dodržiavania legislatívy.

Aký je rozsah činnosti Lesníckeho centra a spôsob jeho financovania?

Lesnícke centrum Severnej Karélie pokrýva

územie s výmerou lesov 1,5 mil. hektárov s viac ako 20 000 vlastníkami lesov. Máme okolo 70 zamestnancov. Využívame tiež služby kontraktorov a v lete brigádnikov. Náš ročný rozpočet je okolo 6,5 mil. €, z čoho okolo 50 % je zo štátneho rozpočtu. Druhú polovicu zdrojov získavame vykonávaním služieb pre vlastníkov lesov. Ide hlavne o vypracúvanie lesných hospodárskych plánov, melioračné odvodňovanie, výstavbu ciest, poradenské a plánovacie služby a realizáciu rozvojových projektov cestnej siete a bioenergetiky. Lesnícke centrá taktiež stanovujú opatrenia na podporu činnosti trvalého obhospodarovania lesov a rozsah ich financovania zo štátnych prostriedkov.

Vo Fínsku je väčšina lesov, skoro 60% rozlohy lesov, v rukách súkromných vlastníkov (tzv. rodinné lesníctvo). Z tohto dôvodu by mohlo byť pre vlastníkov lesov na Slovensku zaujímavé poznať fínsku lesnícku politiku vo vzťahu vlastníka a štátu, pričom štát plní regulačnú, poradenskú a kontrolnú úlohu.

V doprovide vedúceho Lesnej správy Gabčíkovo Ing. Jozefa Bieliaka pri prehliadke lužných lesov na Dunaji. Zľava Ing. Bielik, Markku Vainio, Marjatta Asikainen, Sami Honkanen, vedúci LO Kráľová Lúka Vladimír Schalek, Pekka Lihavainen, Heija Kuosmanen, Markku Heikkinen, Matti Saramäki a vedúci skupiny Doc. Ilavský. Foto: Ari Niiranen

Najvýznamnejšími zákonmi, týkajúcimi sa lesníctva vo Fínsku, sú Lesný zákon a Zákon o financovaní trvale udržateľného lesníctva. Lesný zákon predstavuje základ trvalo udržateľného lesa a jeho manažment a využívanie. Účelom oboch zákonov je získať uspokojivý prínos z lesníctva pri zachovaní biodiverzity lesných ekosystémov. Ďalším zámerom je zabezpečenie predpokladu multifunkčného využívania lesov a krajiny.

Lesný zákon obsahuje všeobecné ustanovenia, týkajúce sa metodiky ťažby, zabezpečenia produkcie dreva, obnovy porastov a zachovania biodiverzity lesov. Každý ťažba dreva na komerčné účely musí predchádzať deklaráciou spôsobu obhospodarovania lesa, ktorú musí vyplniť vlastník lesa a doručiť na príslušné Lesnícke centrum.

Po ukončení ťažby je vlastník lesa povinný zabezpečiť založenie porastov v záujme zachovania ekonomického potenciálu. Charakteristiky určitých biotopov, ktoré sú zvlášť hodnotné vzhľadom na ich zriedkavú alebo požadovanú flóru a faunu, majú byť chránené prostredníctvom hospodárskych opatrení. Úlohou lesníckych centier je podporovať implementáciu zámerov lesného zákona a monitorovať súlad praxe so zákonom.

Fínska vládna politika podporuje trvalo udržateľnú produkciu dreva v súkromných lesoch a zachovanie biodiverzity v hospodárskych lesoch. Lesnícke centrá každoročne určujú opatrenia, ktoré majú byť aplikované a rozsah pridelených dotácií.

Dotácie môžu byť pridelené na nasledujúce činnosti:

- obnova lesa (ak sa nejedná o bežné zaľesňovanie po holorubnej ťažbe)
- plánované vypaľovanie lesov
- výchovné zásahy v porastoch
- ťažba energetického dreva
- prihnojovanie za účelom zvyšovania bonity pôdy
- melioračné odvodňovanie
- budovanie lesných ciest

Ak zvýšená ochrana biodiverzity

lesných ekosystémov alebo prírody nad bežný rámec spôsobí dodatočné náklady alebo finančné straty, môžu byť vlastníkom lesa čiastočne alebo úplne kompenzované z verejných fondov (environmentálny grant).

So súhlasom vlastníka môžu byť veľké projekty, súvisiace s ochranou lesných ekosystémov, multifunkčného využívania lesa a jeho mimoprodukčných funkcií, financované z verejných zdrojov.

Ako vnímate vašu návštevu na Slovensku?

Úprimne nás potešila príležitosť spoznať slovenské lesníctvo. Počas našej návštevy sme mohli konštatovať, že niektorými charakteristickými črtami sa lesníctvo u vás a u nás zhodujú. Konkrétne prehľadná organizácia lesníctva, ťažba podľa plánu, čiastočne spoločenstevné vlastníctvo lesov, dodávateľský spôsob ťažby a dopravy dreva, približne rovnaké ceny dreva (i keď u niektorých sortimentov je situácia veľmi špecifická). Ako zásadne rozdielne vnímame nasledovné fakty: štát zohráva významnú rolu ako vlastník a obhospodarovateľ lesov, lesné hospodárske plány sú záväzné (vo Fínsku tomu tak nie je), vlastníctvo lesných pozemkov je v mnohých prípadoch nevyjasnené, efektivita lesného hospodárstva je relatívne nízka, príjmy vlastníkov lesa sú nízke, podmienky pre ťažbu dreva sú mimoriadne náročné, obzvlášť v horských oblastiach a množstvo manipulovaných sortimentov dreva na Slovensku je vyššie. A ešte nás prekvapil fakt, že lesníci na Slovensku nosia uniformy.

Viete si predstaviť spoluprácu v oblasti lesného hospodárstva medzi Fínskom a Slovenskom na vyššej úrovni? Ak áno, čo by mohlo byť predmetom spoločného záujmu? Je možné definovať spoločné záujmy pri implementácii doktríny Lesníckeho akčného plánu EÚ?

Určite áno. Domnievam sa, že spoločným záujmom by mohla byť produkcia energie z biomasy na úrovni podnikateľských subjektov, dohľad nad uplatňovaním záujmov súkromných vlastníkov lesov, otázky výskumu, výmeny odborníkov (i keď vnímame problematiku s ohľadom na výrazne odlišné podmienky) v oblasti ťažbových technológií, plánovania a riadenia, skúmania vplyvov klimatických zmien a ich dopadu na výskyt veterných kalamít. ■

Stromy a ľudia - Výstava tvorby fínskych fotografií

Peter GOGOLA

Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici v spolupráci s Nadáciou Zelená nádej pripravilo výstavu „Stromy a ľudia“ o lesoch a stromoch vo fínskych mýtoch a tradíciách, autoriek Sanni Seppo a Ritvy Kovalainen, ktorá vznikla v rokoch 1993-1997. Na slávnostnom otvorení výstavy vo štvrtok 3. apríla sa zúčastnil aj radca Fínskeho veľvyslanca v Slovenskej republike Marko Laine a generálny riaditeľ š.p. LESY SR Jozef Mindáš.

K tejto práci Sanni Seppo a Ritvu Kovalainen priviedol stav extenzívneho hospodárskeho využívania lesov vo Fínsku. Tiež si uvedomili, ako tento proces ovplyvňuje ľudskú dušu, ktorá je spätá s prírodou a v roku 1997 získali prestížne ocenenie Suomi „Finland“ Prize.

Korene vzťahu človeka k lesom nachádzame už v bájných dobách. Stromy hrali významnú úlohu v živote našich predkov. Fotografie zobrazujú miesta a stromy, ktoré sú spojené s rituálmi predkov a ukazujú aj vzťah dnešných ľudí k stromom. Výstava pozostáva zo šiestich častí. Fotografie návštevníka postupne sprevádzajú lesom, jeho duchmi a posvätnými lesohájmi. Zobrazujú posvätné stromy, ktoré rozprávajú o celých generáciách, ale aj fotografie stromov a ľudí, ktorí sú s nimi spätí i v dnešnej dobe.

Výstava „Stromy a ľudia“ je výletom do starej fínskej mytológie, za starými fínskymi tradíciami a výletom do dôb, v ktorých lesy nemali hranice a tiahli sa všetkými smermi.

Sprievodným programom výstavy sú tvorivé dielne pre deti i dospelých, počas ktorých si môžu návštevníci zhotoviť svoj vlastný rodostrom, ochranného stromového mužíčka, porozprávať sa o význame stromov u starých Slovanov či Keltov, a tak viac preniknúť do obsahu posolstva výstavy.

Výstava potrvá do 1. júna 2008. ■

Foto: J. Bedriková

Správa z prieskumu verejnej mienky

Ivan DIANIŠKA, Peter GOGOLA

Potreba hodnotiť úspešnosť a efektívnosť práce s verejnosťou si vyžaduje systematické sledovanie vývinu verejnej mienky. Štandardným nástrojom, slúžiacim na tento účel, je prieskum verejnej mienky. Agentúra FOCUS na základe zadania Odboru práce s verejnosťou š.p. LESY SR uskutočnila v dňoch od 29.1. do 5.2. 2008 reprezentatívny kvantitatívny prieskum na reprezentatívnej vzorke 1 038 obyvateľov SR vo veku od 18 rokov.

Údaje boli zozbierané metódou štandardizovaných rozhovorov. Respondenti boli vyberaní kvótnym výberom. Výberovými znakmi boli pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť sídla a región (kraj) bydliska. Vzorka respondentov je reprezentatívna pre populáciu SR vo veku od 18 rokov.

Veľkosť výberovej vzorky umožňuje zovšeobecniť základné výsledky prieskumu na populáciu SR vo veku od 18 rokov s maximálnou odchýlkou $\pm 3\%$.

NÁVŠTEVNOSŤ LESOV

Frekvencia návštevnosti lesov sa v porovnaní s predošlými rokmi takmer nemení. Podľa aktuálneho prieskumu, do lesa chodí často – t.j. aspoň raz do týždňa – 14% dospelých obyvateľov SR.

Ďalších 29% chodí do lesa aspoň raz mesačne a 24% aspoň raz za pol roka. Aspoň raz za rok sa do lesa vyberie 8% opýtaných. Menej často než raz za rok chodí do lesa 13% respondentov a 12% nechodí do lesa vôbec.

SPONTÁNNÉ ASOCIÁCIE S POJMOM „ŠTÁTNE LESY“

Pod slovným spojením ŠTÁTNE LESY

sa respondentom spontánne vybavila predovšetkým dve kategórie asociácií: príroda resp. príjemné životné prostredie (napr.: stromy, lesný porast, čerstvý vzduch, zver, prechádzky v prírode, príroda, zbieranie húb, prechádzka lesom, lesné plody) – uviedlo 33% respondentov, a vlastníctvo či majetok štátu, občanov (napr.: štátny majetok, lesy patriace štátu) – uviedlo 32% respondentov.

V oveľa nižšej miere už boli uvádzané iné kategórie asociácií so „štátnymi lesmi“: ochrana lesov, prírody (12%), ťažba dreva (10%), drevo (8%), lesníci (horári, hájníci – 7%), lesný podnik (6%), kalamiť v Tatrách (6%), kšeftovanie z drevom, rozkrádanie lesov (5%), devastácia prírody (5%), hospodárenie štátu s lesmi (4%), Tatry (4%), chránené krajinné oblasti, národné parky (4%), atď.

NÁZORY NA HOSPODÁRENIE ŠTÁTNYCH A NEŠTÁTNYCH LESOV

Pri porovnávaní hospodárenia štátnych lesov a neštátnych lesov si 44% opýtaných myslí, že hospodária približne narovnať (čo je rovnaký počet v porovnaní s rokmi 2006 a 2005).

20% respondentov uviedlo, že lepšie hospodária štátne lesy (čo je mierne menej – o 3% - než v roku 2006 resp. 2005) a takmer rovnaký počet, 19% respondentov, si myslí, že lepšie hospodária neštátne lesy (čo znamená mierny pokles o 4 percentuálne body v porovnaní s rokom 2006 ale až 7 percentný pokles oproti roku 2005).

17% opýtaných nevedelo na túto otázku odpovedať, čo predstavuje nárast o 6% v porovnaní s rokom 2006, resp. 7% oproti roku 2005.

HODNOTENIE ČINNOSTI ŠTÁTNYCH LESOV V OBLASTI OCHRANY PRÍRODY

Za ochranu prírody by štátnym lesom dali najlepšiu známku t.j. „jednotku“ 5% respondentov (čo je takmer rovnaký počet ako v roku 2006 a 2005). Necelá štvrtina opýtaných (23%) hodnotila aktivity štátnych lesov v oblasti ochrany prírody známku „2“, čo je na rovnakej úrovni

ako v rokoch 2006 a 2005. Priemernou známku „3“ hodnotilo štátne lesy 39% opýtaných.

Známku „4“ dalo štátnym lesom 14% opýtaných (pokles o 4% v porovnaní s rokom 2006) a „päťkou“ hodnotili činnosť štátnych lesov 6% respondentov (nárast o 4% v porovnaní s rokom 2006). Na túto otázku nevedelo odpovedať 13% respondentov, čo je o 7% viac, ako v rokoch 2006 a 2005.

Priemerná známka hodnotenia v roku 2008 je 2,9 a je rovnaká, ako v rokoch 2006 a 2005.

NÁZORY NA ČINNOSŤ ŠTÁTNEHO PODNIKU LESY SR

Pri výbere názorov, ktoré podľa respondentov najlepšie vystihujú činnosť štátneho podniku LESY SR, aj v roku 2008 zväčša prevažujú pozitívne názory.

Viac ako polovica respondentov si myslí, že štátny podnik LESY SR má profesionálny prístup k pestovaniu a ochrane lesa (51%). Podľa necelých polovice respondentov podnik využíva moderné technológie (48%), zachováva lesy pre budúce generácie (47%) a má zodpovedný prístup voči prírode a spoločnosti (44%). Oveľa menej opýtaných si už ale myslí, že štátny podnik LESY SR dbá na slušnosť v komunikácii s verejnosťou (32%), že v obchodovaní s drevom koná transparentne (22%), že má dôveryhodné meno a predstaviteľov (21%). Neutrálny názor – „je tam príliš nebezpečná práca“ - uviedla polovica respondentov (50%).

Z negatívnych názorov vystihujúcich činnosť štátneho podniku LESY SR bol relatívne najčastejšie uvádzaný názor, že štátny podnik LESY SR drancuje lesy zvyšovaním objemu vyťaženého dreva (34%). 31% opýtaných si myslí, že štátny podnik LESY SR hospodári podozrivo, rovnaký počet uvádza korupčné správanie pri obchodovaní s drevom. Konfliktný prístup k ochranom prírody uvádza 30% respondentov. Necitlivý prístup k prírode má štátny podnik LESY SR podľa 17% respondentov a nekorektné sa správa k zamestnancom podniku podľa

10% respondentov.

V porovnaní s hodnotením v r. 2006 sú posuny v názoroch verejnosti veľmi nevýrazné (oscilujúce na hranici štatistickej chyby), resp. žiadne. V porovnaní z rokom 2006 sa však zvýšil počet respondentov, ktorí nemali názor na činnosť š.p. LESY SR (z 9% na 14%).

DÔVERYHODNOSŤ LESNÍCKEHO POVOLANIA

Podľa viac ako polovice respondentov (53%) je povolanie lesníka (úplne alebo skôr) dôveryhodné. Približne tretina opýtaných (35%) toto povolanie považuje aj za dôveryhodné, aj za nedôveryhodné. 8% respondentov ho považuje za (skôr alebo úplne) nedôveryhodné.

V rebrícku dôveryhodnosti povolani sa tak spomedzi vybraných povolani lesníci s 53% dôverou zaraďujú za hasičov (91%), učiteľov (76%), vojakov (72%) a vodičov MHD (65%) na takmer rovnakú priečku s lekármi (54%).

V dôveryhodnosti povolania za lesníkmi nasledujú predavači (41%), policajti (29%), novinári (24%) a sudcovia (22%).

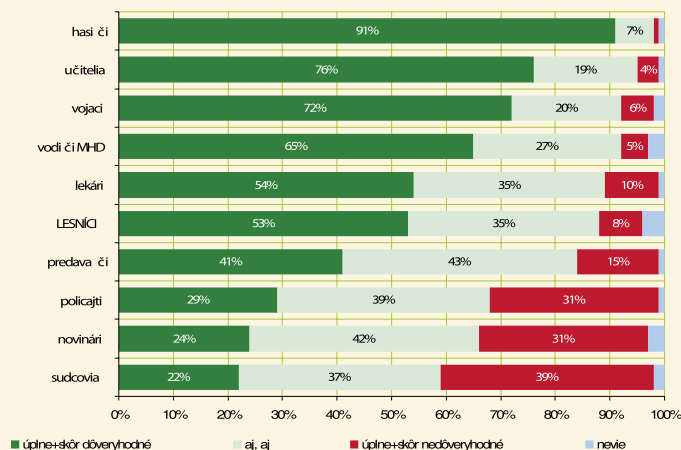
RESUMÉ

Zásadným poznatkom, získaným na základe výsledkov prieskumu verejnej mienky je fakt, že pohľad verejnosti na štátny podnik LESY SR sa za uplynulých päť rokov zásadne nemení, resp. že posun vo vnímaní je len veľmi malý. Skúsenosti sociológov však exaktne potvrdzujú, že na vybudovanie kreditu spoločenskej zodpovednej a efektívnej hospodárenej spoločnosti je potrebné omnoho dlhšie obdobie. Napriek tomu, že v poslednom období kladie štátny podnik LESY SR veľký dôraz na prácu s verejnosťou (náučné chodníky, lesné informačné kancelárie, lesná pedagogika, atď.), výsledky vo vnímaní verejnosťou sa zatiaľ nedostavili – i keď je celkom možné a reálne, že v prípade, že by LESY SR nejavili záujem o komunikáciu s verejnosťou, ich kredit by nestagnoval, ale klesal. ■

Hodnotenie činnosti štátnych lesov v oblasti ochrany prírody

Dôveryhodnosť lesníckeho povolania (v kontexte vybraných povolani)

Lesníci pri spracovaní kalamity neporušili zákon

Peter GOGOLA

Agentúrna správa z 27. marca konštatuje fakt: Štátne lesy Tatranského národného parku pri spracovaní vetrovej kalamity z roku 2004 neporušili zákon. Slovenská inšpekcia životného prostredia nepotvrdila opodstatnenosť podaní Leso-ochranárskeho zoskupenia VlK a niektorých ďalších mimovládnych ochranárskych organizácií, týkajúcich sa porušovania ustanovení zákona o ochrane prírody a krajiny Štátnymi lesmi TANAP ani v jednom prípade. Posledné rozhodnutie v prípade údajného porušenia zákona pri spracovaní kalamity v Národnej prírodnej rezervácii Mokřiny dostali lesníci z Tatier tesne pred Veľkou nocou.

Pre neopodstatnenosť bolo zastavených aj 27 oznámení na Štátne lesy TANAPu od mimovládnych ochranárskych organizácií a jednotlivcov, podaných v priebehu spracovania vetrovej kalamity. „Mrzí nás, že namiesto prác v kalamitnom území sme veľkú pozornosť museli venovať predmetným konaniam. Viac ako trojročná agenda nás stála viac ako štyri milióny korún,“

uviedol námestník riaditeľa ŠL TANAPu Marian Šturcel. Za túto sumu mohli lesníci v kalamitnom území vysadiť približne 250 000 sadeníc rôznych druhov drevín na takmer 100 hektároch vetrom či lykožrútom poškodeného územia.

Mimovládne ochranárske organizácie podali na Slovenskú inšpekciu životného prostredia v súvislosti so spracovaním vetrovej kalamity v území Tatranského národného parku v správe Štátnych lesov TANAPu počas troch rokov podania, týkajúce sa porušenia zákona o ochrane prírody a krajiny a poškodenia prírodného prostredia v 42 lokalitách kalamitného územia národného parku. SIŽP ani orgány činné v trestnom konaní nezistili porušenie ustanovení zákona o ochrane prírody a krajiny ani v jednom prípade. ■

Ako ste sa pripravili na nákup nového harvesteru po stránke zabezpečenia kvalifikovanej obsluhy?

- S dostatočným časovým predstihom sme riešili nielen výber operátorov, ale aj technologické náležitosti prevádzkovania harvesteru - výber vhodných pracovísk a porastov. Krátko pred dodaním stroja sa uskutočnila teoretická časť školenia našich operátorov v školiacom stredisku spoločnosti Merimex v Českej republike. Ihneď po prebratí stroja na Slovensku prebehla praktická časť školenia na OZ Beňuš - v poraste aj na manipulačno-expedičnom sklade, za prítomnosti školiaceho technika zo Švédska. Po konečnom prevzatí stroja do prevádzky bol harvester JOHN DEERE 1070 D počas posledných dní roka 2007 prevádzkovaný na manipulačno-expedičnom sklade, kde vypomáhal v manipulácii drevnej hmoty.

Ktoré pracovisko ste vybrali pre nový harvester ako prvé v ostrej lesníckej prevádzke?

- Od januára 2008 bol už kompletný harvesterový uzol podľa plánu nasadený na Odštepný závod (OZ) Prievidza - Lesná správa (LS) Duchonka. Môžem povedať, že hneď na začiatok to bola náročná zaťažková skúška. Pre samotný stroj i pre operátorov! Išlo o prvú prebierku v zmiešanom poraste vo veku takmer 30 rokov. S ohľadom na väčší rozsah prác a dostupnosť terénu sa rozhodli lesníci na LS Duchonka uprednostniť zásah harvesterovou technológiou.

VYSOKO HODNOTENÁ PROFESIONÁLITA A ODBORNOSŤ OPERÁTOROV

Máte aj spätnú väzbu od kolegov z LS Duchonka, ako hodnotili nasadenie stroja, jeho výkon a prácu operátorov?

- Harvester vyrábala dva sortimenty z ihličnatého dreva - konkrétne z borovice. Z listnatej časti bola produkovaná biomasa. Spolu s mojimi kolegami z OZLT sme radi, že hodnotenia z úst pracovníkov LS Duchonka pri našich vonkajších kontrolách na pracovisku boli pozitívne. Vedúci správy Ing. Dušan Mikuš nám povedal, že práca harvesteru bola dobrá, linky porast nijako výrazne „nerozbili“ ani nepoškodili. Podľa toho, čo hovoril predpokladá, že v priebehu piatich ro-

OZLT nasadil do prevádzky nový prebierkový harvester

Pozitívne reakcie lesníckej prevádzky

Jozef MARKO

Vo vedení š.p. LESY SR bol svojho času schválený materiál s návrhom podielu kapacít Odštepňého závodu lesnej techniky (OZLT) pre práce v lesníckych činnostiach. V časti venovanej ťažbovej činnosti okrem iného zadefinoval aj zvýšenie podielu harvesterových technológií. V súlade s týmto materiálom bol pre rok 2007 naplánovaný nákup jedného harvesteru do neskorších prebierok (predrubné úmyselné a predrubné náhodilé – kalamitné ťažby) pre potreby OZLT Banská Bystrica, s následným využívaním v rámci celého š.p. LESY SR. V decembri minulého roka bola zrealizovaná dodávka samotného stroja – harvesteru JOHN DEERE 1070D, ktorý prevádzkujeme v technologickom uzle s vyvážacou súpravou JOHN DEERE 810 D. O prvých skúsenostiach s novým strojom sme hovorili s riaditeľom OZLT Ing. Miroslavom Slottom.

kov sa porast v korunách zapojí. V čase, keď bola pôda ešte zamrznutá, nedošlo prácou harvesteru k poškodeniu zväžnic ani líní. Iné to už bolo po následnom oteplení, pri dokončovaní porastu. Harvester nechal za sebou kofaje, ktoré sa ale dali tolerovať. Podľa Ing. Mikuša boli v únosnej miere. Priznal sa nám, že sa obával poškodzovania porastu, najmä pri nakladaní na vývoznú súpravu. Po skončení prác bol rád, že jeho obavy neboli namieste. Potešiteľné sú aj reakcie zo strany vodičov kamiónov, ktorí si pochvaľovali triedenie a prípravu hmoty, ale aj reakcie obsluhy štiepkovačov z OZ Biomasa, ktoré boli takisto s prípravou energetickej hmoty na štiepkovanie navýsost spokojní.

Kam putovala nová technológia po ukončení prác na LS Duchonka a aké ohlasy ste získali na jej prácu z ďalších pracovísk?

- Po ukončení prác na LS Duchonka, sme kompletnú technológiu presunuli začiatkom februára 2008 na LS Turčianske Teplice, OZ Žilina. Nasadená bola do ihličnatých prebierok

v porastoch s vekom nad 50 rokov, čo sú preň priaznivejšie podmienky. Tomu zodpovedali aj jeho denné výkony na úrovni približne 110 m³. Teší nás aj ďalšie pozi-

Ing. Miroslav Slotta

tívne hodnotenie, tentokrát z úst vedúceho LS Turčianske Teplice Ing. Jaroslava Mališa. Ten mal skúsenosti z minulého roka s väčším typom harvesteru JOHN DEERE 1270 D v prebierkových porastoch. Vysoko hodnotil profesionalitu a odbornosť operátorov harvesterov, ale aj spoluprácu s našim odštepňým závozom.

Máte už ujasnené, kde bude nová technológia nasadzovaná v priebehu tohto roka?

- Pre celý rok 2008 je spracovaný harmonogram nasadzovania tejto progresívnej a určite aj ekologickej technológie pre odštepňé závody po celom Slovensku - od OZ Prievidza, OZ Žilina, OZ Námestovo, OZ Beňuš, OZ Čierny Balog, OZ Kriváň až po OZ Revúca. Tento fakt, spolu s kvalitnou prácou našich operátorov, vytvára predpoklady pre jeho rentabilné využívanie v podmienkach lesníckej prevádzky š.p. LESY SR. Na základe našich dvojročných skúseností so zabezpečovaním harvesterových technológií si dovoľím v tejto súvislosti vysloviť jeden zásadný poznatok: Všade, kde bolo pracovníkmi vonkajšej prevádzky potenciálne nasadenie tejto technológie prijímané zo začiatku s istými obavami, bola po vykonaní týchto prác vyjadrovaná jednoznačná spokojnosť. ■

Harvester v prvej prebierke zmiešaného porastu

Sortimenty a energetické drevo pripravené harvesterom

Lesy a ľudia ocenení

Peter GOGOLA

Klub fotopublicistov Slovenského syndikátu novinárov a Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici každoročne vyhlasuje súťaž o najkrajší kalendár a najkrajší propagačný materiál o Slovensku. V kategórii Firemné knihy s tematikou Slovenska porota oceniла podnikovú propagačnú publikáciu štátneho podniku LESY SR **Lesy a ľudia**. Publikácia je dielom fotografů Vladimíra Bartu a Vladimíra Bárta ml. (otec a syn), autorom textovej časti je Ján Mičovský.

Vyhodnotenie oboch súťaží a otvorenie výstavy víťazných kalendárov a publikácií sa uskutočnilo 12. marca v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. Víťazné kolekcie kalendárov i propagačných materiálov budú počas roka vystavené vo vybraných slovenských mestách. ■

Foto: Ing. Vladimír Veverka

Chránený areál „Jubilejný les“

Ludovít ŠURINA

Lesné porasty v okolí Šaštína sú začlenené do Chránenej krajinskej oblasti Záhorie. Pieskové presypy Záhoria boli prvou nížinnou CHKO.

Chránený areál „Jubilejný les“ o rozlohe 10 300 m štvorcových, sa rozprestiera na juhozápadnom okraji neďaleko Šaštína. Priamo nadväzuje na najstaršiu chránenú prírodnú pamiatku Dubník o rozlohe 89 900 m², ktorý bol vysadený ešte za bývalého Rakúsko - Uhorska v roku 1897. Ochrana tohto dubového porastu je 250 rokov, takže obdivovať ho môžu ešte aj naši potomkovia a prapotomkovia.

O histórii „Jubilejného lesa“ obecna kronika Šaštína hovorí: „v roku 1928 bol v lese Gazárka v poľesi Šaštín založený Jubilejný háj a postavený bol žulový pamätník na pamiatku 10-ročného trvania ČSR.“ Na jeho okraji sa nachádza žulový kameň, na ktorom je vykresaný čs. štátny znak a rok založenia Jubilejného lesa – 1928.

Prvá chránená prírodná pamiatka Dubník je vysádzaná výlučne iba listnáčmi – najviac dubmi, Jubilejný les je vysadený prevažne ihličnanmi a tvorí ho zaujímavý lesný porast. Sú tu rôzne druhy nielen z celého Slovenska, i zo zahra-

ničia. Nachádza sa tu borovica hladká (vejmutovka), smrekovec opadavý, smrek obyčajný, borovica sosna i čierna, ale aj dub močiarny, gaštan jedlý, buk, dub, breza bradavičnatá, orech čierny, lieska a iné. Stanovištom sú vlhké rašelinné piesky, veľmi hlboké a výživné, vhodné i pre najnáročnejšie dreviny. V objekte je umelo vyhlbený potôčik a umelo založená malá vodná plocha, zarastená vodnými rastlinami a obkolesená krovinami. Z bylín sa tu nachádza perovník pštrosí, tŕňovka dvojlistá, konvalinka vonná, kokorik mnohokvetý, plúcník úzkolistý a zo zástupcov ríše húb tu rastie suchohrib hnedý, kozák brezový, kuriatko jedlé, muchotrávka červená i zelená, drevokazné huby a i.

Jubilejný les priamo súvisí s rekreačnou oblasťou Gazárka a v minulosti bol, ale aj dnes, je vystavený priamemu, veľmi negatívne mu vplyvu človeka – turistický ruch a kvôli tomu bola dokonca i jeho časť vyrúbaná pre parkovisko.

Ludovít Šurina (vzadu uprostred) ako lesný pedagóg na vychádzke s deťmi v Jubilejnom lese

V tom čase, teda v roku 1928 boli jubilejné háje vysádzané po celom vtedajšom území Česko – Slovenska. Jedným z nich je aj práve spomínaný Jubilejný les pri Šaštíne. Jeho význam je o to väčší, že

z takto založených jubilejných hájov sa dosiaľ zachovalo v pôvodnom stave iba niekoľko z nich (napr. na Tatárskej lúke pod Sitnom a čiastočne zachovaný les OZ Beňuš, neďaleko lesnej škôlky Drakšiar). Ostatné buď zanikli, alebo splynuli s okolitými porastmi.

Z úcty k našim predkom, ktorí tento jubilejný háj vysadili, z úcty k histórii, ktorú sám o sebe predstavuje a z úcty k budúcim pokoleniam, pretože je jedným z mála zachovaných na Slovensku, by sme mali, tento náš prírodný skvost – „**Jubilejný les**“, zachovať nielen ako celok, ale aj v jeho pestrej, druhovej skladbe. ■

Ludovít Šurina, lesník vo výslužbe, lesný pedagóg OZ Šaštín

Lesníci - rezbáři na valašsko - slovenském pomezí

Kolíbka z Francovy Lhoty

Při cestě rychlíkem z hraničního sedla na Střelné do Horní Lidče, obcí na pomezí Valaška a Slovenska, po pravé straně ani nepostřehnete údolí, které se táhne až pod vrch Makytu. V tomto údolí stojí na pokraji obce dřevěná tabule s nápisem „Vítejte ve Francově Lhotě“. Není to ledajaká Lhota. Obec je upravená, ve stráni stojí památná Kobzova lípa, z rozhledny na Čubové kopci přehlédnete téměř půl Valaška, na Slovensko bývá výhled až k Rozsutci. Ve Francově Lhotě si můžete všimnout dřevěných sošek a úlů – klátů. Jsou dílem zdejších rezbářů – otce a syna Brlicových. Aby se to nepletlo, oba jsou nositeli krásného českého jména – Jan. Les a dřevo mají po předcích „v krvi“. Praděda byl pasečan ze zdejší osady Bílá Voda těsně u slovenské hranice, byl hraběcím hajným. Děda byl obecním hajným, za války převáděl pronásledované příslušníky české inteligence na Slovensko. Táta pracoval jako dělník u Lesního závodu Brumov a mladý Brlica je lesník.

Malé putování po Hornolidečsku za využitím dřeva v tomto regionu jsme s revírníkem LČR, s. p., LS Luhačovice Janem Brlicou, působícím na revíru Střelná jak jinak než na samém pomezí Valaška a Slovenska,

zahájili v Lidečku. Jednou z dominant tohoto kraje jsou Čertovy skály nad Lidečkem. Proto co jiného vyrobit pro okrasu obce než dřevěného čerta v nadživotní velikosti? Pan revírník Brlica si na něj opatřil dřevo až na Kroměřížsku. Objevil tam v lužním lese tři roky starý dubový vývrát a připravil z něj výřez 4 m dlouhý a 80 cm široký. Nejprve jej opracoval motorovou pilou a práci dokončil hrubým dlátem.

Pokračovali jsme spolu do Pulčína, valašské horské osady známé Pulčinskými skalami, která je součástí Francovy Lhoty. Zde vás uvítají dřevěné informační tabule, které stejně jako na jiných místech v tomto kraji vyrobil táta pana Brlicy. Jeho syn nezůstal pozadu, vyřezal dřevěný „špagátový“ barometr. Znáte ty legrácky, kde je například napsáno, že je-li barometr i se špagátem na zemi, je zemětřesení!

Po krásných výhledech nad Pulčínem a Francovou Lhotou nás již čekala dílna a příbytek Brlicových.

U domu měli složeno několik výřezů modřínového dřeva, které je určeno k výrobě alpských šindelů. Není to sice náš původní typ šindele, pochází z oblasti Tyrol, ale v současnosti je u nás žádaný. Byl jsem zvědavý a tak jsem se nechal panem Brlicou starším poučit:

Jaký je rozdíl mezi alpským a valašským šindelcem?

Jiří JUNEK

„Rozdíl je v použitém dřevu – alpský šindel se vyrábí z modřínového a valašský ze smrkového dřeva. Rozdíl je i ve výrobě – tyrolský nemá drážky a na střeše se pokládá přes sebe jako rybí šupiny, valašský má boční drážky a pasuje se do sebe. Na Valašsku ale smrk nebyl původní, byly zde jedlobukové lesy. Proto jak dřevěné stavby tak šindele se vyráběly z jedlového dřeva.“

Táta a syn Brlicovi mají práce se dřevem rozděleny. Táta se zabývá zejména většími zakázkami spojenými s výrobou a kladením šindele a většími kusy nábytku, syn se věnuje převážně rezbářství a výrobě menších kusů. Jan Brlica mladší mě ukázal dřevěné hodiny „kukačky“ se soškou tetřeva, které byly téměř hotové, vyřezané z lipového dřeva.

Zeptal jsem se, **„jaké lipové dřevo je na dřevořezby nejvhodnější?“**

„Lípa by měla růst v lese v zápoji v porostu, ne jako solitér. Před použitím k řezbě by mělo lipové dřevo 4 – 5 let schnout. No a tyto hodiny jsem vyřezával asi deset dní.“

K nedávným pracem revírníka pana Brlicy patří i reliéf, představující práce v lese. Udělá radost člověku až z Berouna, ovšem původem z Valaška.

Na dřevěné kolébce z lipového dřeva pracovali otec se synem společně. Vyrobili ji podle staré kolébky z Francovy Lhoty.

Abychom nezapomněli, k nejvýznamnějším dřevořezbám táty a syna Brlicových patří reliéf Sv. Sarkandra, dar farníků svatému otci Janu Pavlu II. v roce 1994. A pro lidi z dědiny každoročně vyřezávají dřevěné hříbky se „skryšy pro dva poldecáky“ pro vítěze houbařské soutěže.

Pan revírník si v současné době připravuje dubovou spárovku na výrobu 14 reliéfů křížové cesty pro obec Ořečov u Uherského Hradiště, která bude obec zdobit ještě v letošním roce.

V tomto článku jsme psali o rodině rezbářů Brlicových. Ve Francově Lhotě je však ještě několik truhlářů a dalších zpracovatelů dřeva. „Dřevo pro život“ zde opravdu není pouhým sloganem. ■

Ing. Ondrejčák argumentuje

Ing. Ondrejčák o boji proti zhoršovaniu zdravotného stavu smrečín:

„Finančné krytie je dostatočné“

Jozef MARKO

Iba deň po tom, ako boli na Ministerstve pôdohospodárstva SR schválené pravidlá čerpania finančných prostriedkov určených na záchranu a revitalizáciu smrekových porastov v kalamitných oblastiach Vysokých Tatier, Oravy, Kysúc, Spiša, Horehronia, Liptova a Gemera, poskytol časopisu LESNÍK rozhovor na túto tému generálny riaditeľ Sekcie lesníckej MP SR Ing. Marián ONDREJČÁK.

Vláda SR na výjazdovom zasadnutí v Čiernom Balogu v novembri minulého roka uložila ministrom pôdohospodárstva zabezpečiť v roku 2008 finančné prostriedky na zabránenie zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov s prevládajúcim zastúpením smreka vo výške 355 mil. Sk z Programu rozvoja vidieka SR a zo zdrojov MP SR. Aký objem financií sa podarilo na tento účel vyčleniť?

- Existuje aktívny záujem vlastníkov a užívateľov lesa riešiť problém hynutia smrečín, resp. finančne sa podieľať na jeho riešení. Rozsah a charakter hynutia však vyžaduje taký objem finančných prostriedkov, s akým jednotlivé skupiny vlastníkov a užívateľov lesa nedisponujú. Preto je nereálne predpokladať, že bez intenzívnej finančnej podpory zo strany štátu je možné súčasnú kritickú situáciu zastaviť alebo aj zlepšiť. Vláda SR uznesením č. 990 z 21. novembra 2007 schválila aj objemy finančných prostriedkov určených na podporu porastov s prevládajúcim zastúpením smreka. Na rok 2008 je schválený objem finančných prostriedkov v celkovej výške 355 mil. Sk, z toho 255 mil. Sk z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 a 100 mil. Sk z rozpočtu MP SR.

Od akého termínu a podľa akých pravidiel budú môcť uchádzači čerpať vyčlenené finančné prostriedky? Aké kritériá budú musieť títo uchádzači a ich projekty spĺňať? Je pripravený transparentný mechanizmus čerpania

a kontroly použitia týchto účelovo viazaných prostriedkov?

- Poskytovanie finančných prostriedkov vrátane termínov a kritérií pre poskytnutie podpory z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 sa riadi pravidlami uverejnenými v Príručke pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, ktorá je uverejnená na webovej stránke Pôdohospodárskej platobnej agentúry www.apa.sk. Finančné prostriedky z rozpočtu MP SR budú poskytované podľa § 23 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 369/2007 Z. z. o niektorých podporných opatreniach v pôdohospodárstve. Transparentnosť mechanizmu čerpania a kontroly použitia týchto účelovo viazaných prostriedkov je garantovaná v spomínaných predpisoch, podľa ktorých budú finančné prostriedky poskytované.

ÚSPECH ZÁVISÍ OD VÔLE VLASTNÍKOV

A OBHOSPODAROVATEĽOV LESA

Lesníci si uvedomujú, že ak majú byť finančné prostriedky vyčlenené na zastavenie chradnutia smrečín u nás efektívne použité, budú musieť byť použité v lesníckej prevádzke predovšetkým včas a komplexne. Stihnú to podľa vášho názoru už pred prvým rojením podkôrneho hmyzu, očakávanom na prelome apríla a mája tohto roka?

- Podpory poskytované z Programu

Rozhovor

rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 majú charakter refundácie žiadateľom vynaložených nákladov na podporovateľnú činnosť. Podpory – dotácie poskytované z rozpočtu MP SR prostredníctvom § 23 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 369/2007 Z. z. o niektorých podporných opatreniach v pôdohospodárstve budú v roku 2008 poskytované po prijatí novely predmetného nariadenia, čiže pravdepodobne po termíne prvého rojenia podkôrneho hmyzu. Nemyslím však, že by táto skutočnosť vo väčšej miere nepriaznivo ovplyvnila realizáciu opatrení na zabránenie hynutia smrečín. Predmetné opatrenia sú subjekty obhospodarujúce lesy povinné vykonávať v zmysle ustanovení zákona č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov. Refundácia vynaložených nákladov je len pomocou štátu k uľahčeniu plnenia tejto nie ľahkej úlohy, ktorá slovenských lesníkov očakáva v nasledujúcom období.

Máte informácie o tom, do akej miery sú štátni a neštátni lesníci v lesných oblastiach zasiahnutých novodobým odumieraním smrečín, pripravení odborne, kapacitne a technicky využiť získané finančné prostriedky na realizáciu konkrétnych opatrení, ktoré majú zabrániť ďalšiemu zhoršovaniu zdravotného stavu smrekových porastov?

- O odbornej, kapacitnej a technickej pripravenosti štátnych lesníkov v lesných oblastiach zasiahnutých novodobým odumieraním smrečín, o schopnosti využiť získané finančné prostriedky na realizáciu konkrétnych opatrení, ktoré majú zabrániť ďalšiemu zhoršovaniu zdravotného stavu smrekových porastov, máte zrejme lepšie vedomosti ako pracovníci Sekcie lesníckej MP SR. Pokiaľ ide o neštátny sektor, tento väčšinu nosných činností súvisiacich so zabránením zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov s prevládajúcim zastúpením smreka zabezpečuje dodávateľsky. Početnosť ako i profesionalita firiem etablovaných na trhu lesníckych činností garantuje úspešné použitie poskytnutých finančných prostriedkov.

Na záver by som chcel povedať, že úspešnosť boja proti zhoršovaniu zdravotného stavu smrekových porastov záleží v prvom rade od vôle vlastníkov a obhospodarovateľov lesa. Finančné krytie spomínaných aktivít je pre roky 2007 - 2013 dostatočné. Treba len zabezpečiť včasné podanie kvalitatívne pripravených žiadostí a táto povinnosť je v rukách vlastníka resp. obhospodarovateľa lesa. ■

Vedúci Lesnej správy Rožňava Ján BUKOVINSKÝ

Nutnosť tretieho technika na správe

Jozef MARKO

Vedúcemu LS Rožňava Jánovi Bukovinskému ostával v čase nášho stretnutia do šesťdesiatky ne celý mesiac. S úsmevom hovorí, že niekedy sú tak nervózne dni, že by najradšej odišiel do dôchodku v priebehu hodiny. Inokedy si zasa nevie predstaviť, že bude žiť bez lesníckeho kolektívu. Rodák z Dobšinej prežil celý svoj život na Gemerí a prešiel počas neho viacerými lesníckymi pozíciami. V roku 1969 začínal u taxátorov na Lesnom závode Krásnohorské Podhradie, v roku 1973 vznikol z troch malých lesných závodov jeden veľký – OLZ Rožňava. J. Bukovinský v rámci tohto závodu postupne pracoval ako lesník, technik poľsia a správy a správca v Štítniku. Začiatkom 90-tych rokov sa vrátil do prostredia pod hradom Krásna Hôrka. Pri plánovaní poslednej organizačnej zmeny dostal ponuku od riaditeľa na pozíciu ťažbára odštepného závodu. „Po toľkých rokoch v lesníckej prevádzke sa zavrieť do kancelárie? To by ma zabilo!“, zdôvodňuje svoje rozhodnutie prijať inú funkciu – vedúceho LS v Rožňave. Skrátka, lesnícky praktik telom a dušou.

Pri spomienke na svoje začiatky Ján Bukovinský tvrdí, že existencia poľsia v 70-tych rokoch bola najideálnejším organizačným riešením. Prečo? „**Na poľsia sme boli dvaja - z toho jeden bol vedúci poľsia. Mali sme štyroch lesníkov a jednu motorku. Každý lesník mal svoju partiu žien, s ktorou každé ráno vyšliapal do lesa. My sme zo správy, podľa toho ako sme stíhali kancelársku prácu, chodili za nimi. Mali sme k sebe skrátka bližšie ako dnes. Ani tie vzdialenosti neboli také veľké ako v súčasnosti, keď sa lesník potrebuje dopraviť na svoj úsek 30 až 40 kilometrov. Lesníci poznali detailne ľudí, s ktorými robili – po pracovnej i osobnej stránke, čo je podľa mňa veľmi dôležité, aby vedeli, ako majú ku komu pristupovať. No a v mojich začiatkoch bol neporovnateľne menší objem administratívnej agendy, akým sme zahŕnutí dnes.**“

LESNÍCI SA SKUTOČNE MUSIA UČIŤ CELÝ ŽIVOT

Zaujímá ma, čím všetkým musel Ján Bukovinský prejsť v lesníckej praxi, aby si mohol povedať, že je už natoľko skúsený, aby mohol odovzdávať svoje skúsenosti mladým, začínajúcim kolegom. „**Viete, ani teraz by som si netrúfol o sebe tvrdiť, že som skúsený. Žijeme totiž v dobe, ktorá nám neustále prináša niečo nové, nepoznané. Iste, nejaké skúsenosti mám, ale stále ma dokážu zaskočiť niektoré nové veci. Napríklad počítačové programy. Ale odhládnuť od nich, prechádzame neustále nejakými organizačnými zmenami, ktoré prinášajú pohyb ľudí. Tí sa ocitajú v nových pozíciách, ktoré sú vždy niečím nové a ľudia potrebujú čas, aby sa zžili s novými podmienkami a prostredím. Pre nás lesníkov skutočne platí do písma, že sa učíme celý život.**“

Veľký vplyv na lesnícku prevádzku má v regióne, v ktorom J. Bukovinský pôsobí, ochrana prírody. Vníma to tak, že ochranári začali diktovať lesníkom aj tam, kde to nie je vôbec potrebné a žiaduce. Prítom sú to väčšinou mladí chlapi, ktorí hneď po skončení školy poučujú starých harcovníkov, čo v lese môžu a čo nie. Lesníci na OZ Rožňava sú v takej situácii, že ak by boli na jeho teritóriu vyhlásené pôvodne navrhnuté chránené vtáčie územia s obmedzeniami pre lesnícku činnosť, tak by to znamenalo prakticky koniec závodu.

A aký je názor J. Bukovinského na aktuálnu organizačnú zmenu? Určite veľmi zaujímavý, ktorý stojí za zamyslenie. Posúďte sami: „**V predchádzajúcom organizačnom členení bolo postavenie OLH a lesníka riešené podľa môjho názoru dosť nešťastne. Ťažba od pestovania sa jednoducho nedá oddeliť. Na úseku musí byť**

zákonite jeden človek, ktorý zaň zodpovedá. Po všetkých stránkach. Čo sa týka samotných vzťahov medzi OLH a lesníkmi, aj v bývalom modeli to väčšinou medzi nimi klapalo. V súčasnom organizačnom usporiadaní takisto musí platiť, že - športovou terminológiou povedané – hráme za jeden mančaft. Nemám obavy z toho, že by neboli technici alebo lesníci

schopní zabezpečovať časť úloh, za ktoré som zodpovedný ja ako správca a OLH v jednom. Nikto sa nemôže hrať len na vlastnom piesočku. Každý z nás ako sme tu, musí chodiť po lese s doktorán otvorenými očami a registrovať, kde je nevyčistená priekopa, kde je balvan na ceste, alebo ak nie je niekde dobre robená ťažba, aby mi to povedal. Dnešní technici a lesníci sú všestranní. Majú síce svoju agendu a úlohy, ale sú schopní posúdiť aj takéto veci. Navyše, ak niektorý z nás vypadne, ďalší musí byť schopný ho nahradiť.“

ŠTÁT SI NEVIE OCHRÁNIŤ MAJETOK

Dve podstatné záležitosti sa mohli podľa jeho názoru v reorganizácii riešiť inak – počet lesných obvodov a nutnosť tretieho technika na správe. LS Rožňava obhospodaruje výmeru 8 900 hektárov v rámci piatich LO, ktoré majú rôzny objem úloh. Napríklad jeden vedúci LO má na starosti oblasť od Jelšavy, cez Gemerskú Hôrku po Svinicu na 2 500 hektároch s roztrúsenými porastmi a okrem ochrany nemá takmer žiadne úlohy. Tak jeho by J. Bukovinský videl radšej na správe na pozícii technika s tým, že úlohy v ochrane lesa by mohol robiť lesník z ďalšieho LO. „**Nikto nechce pochopiť, že pri rozrastajúcej agende, ktorou sa musia lesníci zaoberať od nakladania s odpadmi až po správu drobných vodných tokov, je tretí technik na správe nevyhnutnosťou. Riešením nie je poverenie lesníka, aby bol za celú túto agendu zodpovedný na svojom úseku. Východisko nie je ani v rozdelení úloh medzi dvoch technikov, ktorí majú na starosti pestovnú a ťažbovú činnosť, pretože tí sa potom nedostanú do lesa. Už teraz majú málo času na to, aby sa dostali do porastov.**“

Na záver našej debaty sa pýtam J. Bukovinského, ktorý problém v slovenskom lesníctve považuje v súčasnosti za najväčší a aký názor má na jeho riešenie? „**Najväčší problém, ktorý sa týka aj lesníctva je ten, že štát sa nevie postarať o svoj majetok. Nemá potrebnú legislatívu, aby sme mohli aj my lesníci účinne prispieť k ochrane štátneho majetku. Mám na mysli krádeže dreva a vrátim sa do môjho bývalého pôsobiska v Krásnohorskom Podhradí. Chodíte sa pozrieť do porastov za hradom, ako ich zdevastovali miestni Rómovia! Roky sme sa snažili nejako tomu zabrániť, zvolávali sme rôzne rokovania, ale s problémom sme nepohli. Nie, že by nebola ochota zo strany polície, alebo obecných úradov. Ale právomocí dané legislatívou sú nedostatočné. Nám lesníkom tam neostalo iné ako počítať vyrúbané stromy. Ostali sme na problém sami a to je mi úprimne ľúto. S tým by mal štát niečo reálne robiť.**“ ■

Lesnícke dni Forestry days

22. apríl - 1. máj
2008

pod záštitou ministerky pôdohospodárstva SR

LESY SPÁJAJÚ GENERÁCIE

....Lesy sú viac ako len prírodné zdroje, predstavujú hodnoty, ktoré môžu byť vďaka práci lesníkov zachované pre budúce generácie....

....Lesníci sú pripravení reagovať na také významné výzvy a riziká ako sú produkcia zelenej energie, zvyšovanie biodiverzity, ochrany vody a pôdy, klimatické zmeny....

Lesnícke dni:

• druhý ročník celoslovenskej akcie určenej deťom, mládeži a širokej verejnosti • nadväzujú na tradíciu **APRÍL – MESIAC LESOV** • pripájajú sa k oslave Dňa Zeme - začínajú symbolicky 22.apríla • prebiehajú pod záštitou ministerky pôdohospodárstva SR

Lesnícke dni:

• prinášajú informácie o význame a funkciách lesa pre spoločnosť
• približujú prácu lesníkov a úlohy lesného hospodárstva
• zdôrazňujú potrebu osobnej zodpovednosti na ochranu hodnôt lesa

POZÝVAME VÁS DO LESA, PRESVEDČTE SA, ŽE JE V DOBRÝCH RUKÁCH!

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE:

Zvolen, námestie SNP
- 22. apríl 2008

Poprad, námestie sv. Egídia
- 22. apríl 2008

Košice – areál Alpínka
– Košice - Sever
- 24. apríl 2008

Bratislava, Partizánska lúka
- 27. apríl 2008

PRIPRAVOVANÉ ČELOSLOVENSKÉ PODUJATIA V DŇOCH 22.4. – 1.5.

Celoslovenský projekt Stromy poznania - výsadba stromčekov v základných školách
Program lesnej pedagogiky pre deti a mládež • Zelená kvapka krvi
Vedomostné, výtvarné a literárne súťaže pre deti • Otvorenie lesníckych náučných chodníkov a čistenie lesa • Lesnícke informačné stánky a ukážky lesníckych činností
Dni otvorených dverí v lesníckych inštitúciách • Výstavné expozície v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene • Spomienka na významné lesnícke osobnosti a odovzdávanie lesníckych ocenení • Odborný seminár a diskusné fórum o lesníctve
Tlačové konferencie • Lesnícky deň na Pustom hrade a Červenom modokýši pri Zvolene

Ukončenie LESNÍCKYCH DŇÍ

Slávnostné otvorenie sezóny Lesníckeho skanzenu vo Vydroskej doline v Čiernom Balogu - 1. máj 2008 • Slávnostné otvorenie sezóny na Vyhliadkovej veži Hradová a náučných chodníkov Z histórie Košického hradu a Zvieratka v lese - 1. máj 2008

Podrobný program a termíny jednotlivých podujatí
Lesníckych dní nájdete na stránke:

www.lesnickedni.sk

HLAVNÍ ORGANIZÁTORI PODUJATÍ:

- Ministerstvo pôdohospodárstva SR • Národné lesnícke centrum • Lesy SR, š.p.
- Štátne lesy TANAP-u • Vojenské lesy a majetky SR š.p. • Technická univerzita vo Zvolene
- Stredné lesnícke školy a stredné odborné učilišťa lesnícke • Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska • Mestské lesy Košice, a.s., Mestské lesy Bratislava a ďalšie mestské a obecné lesy • Združenie zamestnávateľov v lesnom hospodárstve
- Slovenská lesnícka komora

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Nezamieňajte certifikáciu so systémom riadenia kvality lesných zdrojov

František ŠTULAJTER

Pri stretnutiach s kolegami z lesníckej prevádzky a niekedy aj na stránkach nášho podnikového časopisu sa stretávam so zamieňaním si pojmov a procesov súvisiacich s trvalo udržateľným obhospodarovaním lesov (TUOL), prírode blízky obhospodarovaním lesov (Pro Silva), riadením kvality a certifikáciou. Naposledy vo vydaní Lesníka č. 2/2008. Považujem preto za potrebné súvislosti medzi týmito procesmi vysvetliť.

Strategickým cieľom š.p. LESY SR je zabezpečenie TUOL vo vlastníctve štátu a ostatných užívaných lesov tak, aby sa pri dodržaní všetkých princípov trvalo udržateľného rozvoja zlepšovala funkčnosť a maximalizovalo dosahovanie pozitívnych efektov hospodárenia. Cieľom trvalej udržateľnosti nie je len trvalý výnos dreva, ale širšie chápanie hodnoty lesa tak, ako je definované v rezolúciách paneurópskych ministerských konferencií o ochrane lesov v Európe. LESY SR š.p. pre naplnenie politického záväzku Slovenskej republiky, ako signatárskeho štátu, k trvalo udržateľnému obhospodarovaniu európskych lesov prijal vlastnú, samostatnú politiku TUOL. **Koncepcné zámery a ciele kvality pri trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov sú v š.p. LESY SR prijaté** v podobe základného strategického dokumentu s dlhodobou platnosťou. Definujú smery a oblasti rozvíjania a zdokonaľovania praktických postupov a metód TUOL. **Ich neoddeliteľnou súčasťou sú aj ciele a postupy prírody blízke obhospodarovania lesov tak, ako ich definuje voľné združenie Pro Silva na Slovensku a sú realizované v podmienkach nášho podniku.**

Predmetom trvaloudržateľnosti je okrem nepretržitej tvorby lesa aj starostlivosť o chránené a vzácne lesné ekosystémy, optimalizácia produkcie dreva a ostatných nedrevných produktov, udržiavanie infraštruktúry v prevádzkyschopnom stave, plnenie ochranných funkcií lesa, starostlivosť o zamestnancov, bezpečnosť pri vykonávaní lesníckych činností a otvorenie sa verejnosti. Spôsob a prostriedky, akým sú procesy TUOL zabezpečované, určuje **systém riadenia kvality lesných zdrojov**. Jeho cieľom je zavedenie a udržiavanie stabilného a homogénneho systému riadenia, vrátane procesov jeho trvalého zlepšovania tak, aby ho všetci zamestnanci pokladali za súčasť svojej práce. **Je v ňom stanovený a popísaný postup riadenia procesov lesníckych činností v našom podniku.** Popisuje kompetenčné vzťahy a určuje zodpovednosť, metodicky upravuje a zjednocuje základné rámce a postupy vykonávania lesníckych čin-

ností, riadi procesy získavania a prerozdelenia zdrojov potrebných pre vykonávanie lesníckych činností a určuje metódy kontroingu pre zlepšovanie stavu lesa a riadenia procesov. Akousi kuchárskou príručkou pre jeho prevádzkovú aplikáciu je manuál pre overovanie kvality lesných zdrojov.

Certifikácia je nástroj, ktorým preukazujeme všetkým okolo nás, že výsledky našej činnosti zodpovedajú medzinárodné uznávaným štandardom TUOL a sú dosahované prostredníctvom efektívneho a logického systému riadenia. Vlastné hodnotenie (audity) vykonáva nezávislá tretia strana, ktorá je pre túto činnosť spôsobilá a akreditovaná. V prípade, že sú výsledky našej činnosti v súlade s požiadavkami alebo sú zistené odstrániteľné nezhody a je priestor na zlepšovanie stavu lesa, vydá akreditovaný certifikačný orgán potvrdenie o zhode – certifikát. **Proces certifikácie v žiadnom prípade nie je možné chápať ako spôsob riadenia lesníckych činností alebo postupy obhospodarovania lesa.** Týmto je už spomínaný systém riadenia kvality lesných zdrojov, v ktorom majú svoje miesto a hrajú dôležitú úlohu všetky zložky podniku v mene spoločného cieľa: **nepretržitého vytvárania lesov, ktoré svojou štruktúrou, drevinovým zložením, zakmenením a vitalitou zodpovedajú svojmu stanovištu a veku, pričom plnia očakávané funkcie.** ■

Ing. František Štulajter, CSc.
je vedúcim Odboru lesníckej politiky a certifikácie lesov na GR š.p. LESY SR

Ing. František Štulajter, CSc

Borovica – bonsaj

Ludovít ŠURINA

Pri svojej práci lesného pedagóga som sa stretol na vychádzkach s deťmi nevednými prírodnými výtormi. Na jednej takejto vychádzke do CHKO Záhorie sme sa, okrem najstaršej chránenej prírodnej pamiatky Dubník a Jubilejného lesa v Šaštíne, vydali aj po stope tzv. borovice „bonsaj“.

Vo chvíli, keď prejdeme Novoveskou cestou z námestia v Šaštíne cez železničné priecestie smerom ku Zväčom, k našej borovici nám treba urobiť už len 60 – 70 krokov. V roku 1897 tu bol vysadený borový les, z ktorého po požiaroch, a aj vďaka ľudskej nesvedomitosti (najmä pasenie kôz), ostali iba tri zakrpatené borovice. Pamätníci spomínajú, že keď jedna z nich – borovica „bonsaj“ mala 40 rokov, nebola o nič vyššia ako je teraz, sotva 4 m, iba čo od tej doby pribrala na hrúbke. Zvláštnosťou borovice „bonsaj“ je, že jej konáre v korune nerastú k nebu, ale sa klonia k zemi ako smutná vrbá.

Keby vedela rozprávať, iste by spomenula, ako vedľa nej pochodovali pešo i na bicykloch žiaci z Mikulášova a Lakšárskej Novej Vsi do meštianskej školy v Šaštíne. Boli to časy, keď sa v zime po okolí rozliehali roľnícky na koňoch, ktoré ťahali sane naložené drevom do Šaštína a naspäť - do Lakšár a Mikulášova, sa vracali s tovarom. Boli to časy romantiky, ktoré sa stratili kdesi v nenávratne a nám ostali po nich iba spomienky a táto borovica „bonsaj“. Možno práve preto, aby sme na tie časy celkom nezabudli... ■

Ludovít Šurina, lesník v.v.,
lesný pedagóg OZ Šaštín

Obhospodarovanie lúčok pre zver

Ekosystémy trvalých trávnych porastov (TTP) spolu s lesnými ekosystémami v silvopastoralnej krajine, pestrými geograficko-klimatickými, reliéfnymi a pedologickými podmienkami predstavujú prírodné dedičstvo s nenahraditeľným genofondom. TTP ako trávno-bylinné fytoocenózy patria k poloprirodným trvalým trávnyim porastom s bohatou diverzitou, ak sú obhospodarované dlhšie obdobie (spravidla viac ako 20 rokov). Sú zdrojom tradičných rastlinných druhov, prírodného bohatstva krajiny (génovej banky) a svojou rôznorodosťou predstavujú najvyššiu diverzitu rastlinných druhov na poľnohospodárskej pôde.

Spríevodným, ale negatívnym javom poľnohospodárstva, sú zanedbané trávne porasty. Táto situácia mení spôsob obhospodarovania a náhľad na trávne porasty, predovšetkým z hľadiska potreby ovplyvnenia a zachovania ich mimoprodukčných funkcií. Ide o ochranu pôdy, vody, biodiverzity, tvorbu a ochranu leso-poľnohospodárskej krajiny.

Zníženie stavov hospodárskych zvierat po roku 1990 v mnohých poľnohospodárskych podnikoch podhorských a horských oblastiach spôsobilo nárast nevyužívaných a spustených TTP. Dôsledkom extenzívneho využívania alebo ponechania plôch trávnych porastov bez obhospodarovania je hromadenie stariny a zníženie druhovej diverzity. Po ústupe krmovínarsky hodnotných druhov a vytvorení prázdnych miest nastupuje zarastanie plôch trávnych porastov vzdialenejších od fariem konkurenčne silnými burinovými druhmi a postupná zaburinenosť. U dlhodoboponechaných porastov bez využívania dochádza prostredníctvom náletov semien kríkov a stromov k zakričovaniu až samozalesňovaniu.

Je potrebné obnoviť porušené biologické zdroje v ekosystémoch, navrhnuť ich revitalizáciu, udržanie životaschopnosti pôvodnej flóry a trvalo udržateľné hospodárske využitie, aby sa buriny ďalej nešírili susedné plochy a trvalé trávne porasty prinášali úžitok nielen súčasnej generácii, ale aby sa udržali aj pre budúce generácie.

V kultúrnej krajine s intenzívnym poľnohospodárstvom nachádza zver pôvodnú flóru už iba v obmedzenej miere a to sa týka ako počtu rastlinných druhov, tak aj pokryvnosti. Lúky nie sú vo väčšine prípadov ob-

hospodarované a ich botanické zloženie je z pravidla nežiaduce. Pre zver sa stali takto menej lákavé a zároveň menej výživné.

Lúčky pre zver sú finančne i pracovne menej náročné na obhospodarovanie. Lúčky treba riadne obhospodarovávať, tzn. vykášať nedopasky, prípadne aj pravidelne kosiť alebo mulčovať, prihnojovať, rigolovať ak sú podmáčané, vyrovnávať krčnice a diviace rýpaniská, podľa potreby dosievať ďatelinotrávnu zmes atď. Toto sú základné pratotechnické opatrenia. Bez ich pravidelnej realizácie lúčky pre zver nemôžu uspokojivo plniť svoju funkciu. Treba si ale uvedomiť, že potravu z lúčok pre zver viac využívajú veľké, čriedové druhy prežúvavej zveri (muflonia, jelenia, danielia a srnčia). Pre srnčiu sú lúčky optimálne vtedy, keď je v TTP dostatočné zastúpenie ďatelinovín, sladkých tráv a chutných, širokolístých bylín, napr. ako púpavy. Samozrejme, takéto kvalitné TTP sú vhodnejšie aj pre ostatnú prežúvavú zver, ale tá sa v prípade potreby uspokojí aj s menej kvalitnými lúkami.

Políčka pre zver podľa pestovanej kultúry rozdeľujeme predovšetkým na monokultúrne a polykultúrne (ak sa na nich pestuje miešanka). V súčasnosti sa propagujú najmä miešanky, lebo poskytujú zveri pestrejšiu potravu a po dlhší čas ako monokultúry. Monokultúry sú na políčko vhodné najmä vtedy, keď jeho hlavným účelom je dopestovanie krmiva na zimné prikrmovanie, inak je vhodnejšie pestovanie miešanky.

Nízky podiel produkčných druhov tráv a ďatelinovín je príčinou nízkej produkcie a kvality trávnej fytomasy. Z uvedeného dôvodu robíme obnovu trávneho porastu.

Úplná obnova TTP znamená zníženie

Emília CITÁROVÁ, Elemír TIŠLIAR

pôvodného trávneho porastu a založenie trávneho porastu nového. Likvidáciu pôvodného porastu môžeme robiť orbou (na orateľných stanovištiach), prípadne tanierovým náradím (na neorateľných stanovištiach). Pre porasty v poľovných revíroch doporučujeme používať pásový prísev do mačiny prísiatim produkčných druhov, najmä ďatelinovín a tráv s rýchlym vývojom. Podstatou prísevu je vytvorenie ryhy alebo úzkej štrbiny v trávnom poraste do ktorej sú uložené semená prikryté pôdou, prípadne utužené prítlačným valcom. Prísevy do trávnych porastov vykonávame špeciálnymi sejačkami. Jedná sa o sejačky s diskovým a rotačným spôsobom spracovania mačiny. Prísievacími strojmi môžeme zapracovať do mačiny semená ďatelinotravných miešaniek pre jeleniu a srnčiu zver.

Do mačiny trávneho porastu sa semená ďatelinotráv vysejú bezorbovým sejacím strojom. Pred výsevom je vhodné metódou projektívnej dominancie zhodnotiť pôvodný trávny porast z hľadiska zastúpenia druhov tráv, ďatelinovín a bylín a tiež po výseve, na odrastenom poraste. Podľa doterajších výsledkov, prísevom ďatelinotravných miešaniek pre jeleniu aj srnčiu zver sa v poraste zvýšilo plošné zastúpenie prísiatych druhov v porovnaní s kontrolou, ktorá nebola prísievaná (obnovovaná).

Zloženie ďatelinotravných miešaniek pre jeleniu a srnčiu zver (osivo v kg)

Rastlinný druh	Odroda	Miešanka pre jeleniu zver	Miešanka pre srnčiu zver
		Výsev (kg.ha-1)	
Ladenec rožkatý	Polom	-	2
Ďatelina lúčna	Margot	-	4
Ďatelina lúčna	Kvarta	3	-
Ďatelina plazivá	Rinendal	-	2
Ďatelina plazivá	Ovčák	3	-
Lípnica lúčna	Slezanka	4	4
Mätonoh trváci	Metropol	3	5
Kostrava lúčna	Levočská	6	4
Kostrava trsteníkovitá	Kora	-	2
Timotejka lúčna	Levočská	-	6
Timotejka lúčna	Timola	6	-
Reznačka laločnatá	Milona	4	-
MRH	Perun	6	6
Spolu		35 kg.ha-1	35 kg.ha-1

Poznámka: MRH – medzirodový hybrid

Ošetrovanie pred prísевom – čo najviac redukovat a oslabit pôvodný porast pred uskutočnením prísевu. Prísев do vysokých a hustých porastov je neúspešný. Prísев sa najlepšie zapájal v najnižších a najredších porastoch. Termín prísевu závisí od vhodných pôdnych podmienok pre uskutočnenie prísевu, ako aj od priemernej teploty a vlhkosti pre klíčenie semien. Prísievame skoro na jar, akonáhle je pôda dost vlhká a teplá. Stredným obdobím je koniec mája a začiatok júna najmä pre hory a pahorkatiny.

Aby sa konkurencia starého porastu, čo najviac redukovala, obmedzuje sa hnojenie dusíkom, alebo sa pri prísевe hnojí do riadkov. Celkové hnojenie sa odkladá dovtedy, kým prísев nie je dobre uchytený.

Prísiate trávne porasty ošetrujeme prekosením trávneho porastu, hlavne pri jarnom termíne prísевu, kedy pôvodný trávny porast je silne konkurenčný. Prísiate ďatelinoviny sa môžu kosit, keď rastliny majú 3-5 trojlístkov. U mladších rastlín je riziko zlého obrastania, prípadne odumretia rastlín. Na prísiatych pasienkoch je potrebné citlivo posudzovať prvé pasenie, pretože je riziko vytrhávania mladých, málo zakorenených rastlín. Dobré zapojené prísевy s podielom ďatelinovín nad 40 % nie je potrebné v úžitkových rokoch hnojiť N hnojivami, pretože ďateliny majú schopnosť fixácie atmosférického dusíka (účinnosť rhizobiálneho dusíka sa rovná cca 150 kg.ha⁻¹). Po ústupe ďateliny je potrebné plné NPK hnojenie (120 kg.ha⁻¹ + PK) za predpokladu, že v porastoch je dostatok kultúrnych tráv.

PRODUKCIA A KVALITA KRMU

Na prísievaniých poloprirodnych lúkach sa účinnosť prísевu prejavuje zvýšením úrody sušiny o 2 až 4 t.ha⁻¹ v porovnaní s nepriprávanými poloprirodными lúkami. V sušine prísievanej krmoviny hodnoty obsahu dusíkatých látok (NL) dosahujú 160 g.kg⁻¹ až 210 g.kg⁻¹. Dopestovaná krmovina je energeticky hodnotným krmivom s hodnotením PDI (skutočne stráviteľné NL v tenkom čreve) 99,1 g.kg⁻¹; NEL (netto energia laktácie) 6,37 MJ; NEV (netto energia výkrmu) 6,36 MJ. Prísевom sa zvyšujú úrody a zlepšuje sa energetická hodnota krmiva.

Na základe experimentálnych prác riešených v rôznych výrobných podmienkach sa dospelo k nasledovným podmienkam:

- Technologické postupy bezorebného prísевu umožňujú racionálnu výrobu trávnej biomasy pri plnom rešpektovaní prírodných zákonitostí, tvorbe a ochrane životného prostredia.
- Technológie bezorebného prísевu je možné využiť pri zintenzívňovaní poloprirodných, siatych; erózne ohrozených porastov.
- Podľa súčasnej floristickej skladby a budúceho využitia používať ďatelinotravné miešanky, alebo samostatné odrody ďatelín tak, aby v prísiatom trávnom poraste bolo ich zastúpenie 40 % - 60 % plošných. Takéto zastúpenie môže pútať dostatok dusíka v biologicky nezávadnej forme pri súčasnom zvýšení kvalitatívnych ukazovateľov trávnej biomasy. ■

Ing. Elemír Tišliar, CSc.
Emília Čitarová
Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu
VÚTPHP Banská Bystrica

Lesné kvarteto

Peter GOGOLA

Nová pomôcka pre lesných pedagógov – lesné kvarteto – je elegantným spojením známej detskej kartovej hry s problematikou fauny a flóry slovenských lesov, lesníctva a lesnej techniky. Grafické spracovanie je výsledkom práce výtvarníčky Anny Rakytovej. Jej kresby sú detskému oku lahodiace, pritom realistické. Karty sú zabalené v papierovej krabičke s návodom. Lesní pedagógovia s troškou tvorivosti a fantázie môžu túto kartovú hru využiť nielen ako klasické kvarteto, ale i na množstvo iných hier, pričom môžu spolu s deťmi triediť karty s obrázkami živočíchov podľa vonkajších znakov tela, druhu prijímanej potravy, hrať sa s deťmi hry na pozornosť a postreh a mnoho, mnoho iných. Je možné tieto herné aktivity vykonávať na vychádzke v lese i pri činnosti v triede, klubovni a pod.

Hra Lesné kvarteto je vítaným obohatením zatiaľ nie príliš širokej palety pomôcok pre lesných pedagógov. Myšlienka vytvoriť kvarteto vznikla v Národnom lesníckom centre vo Zvolene. Je potešiteľné, že NLC venuje tejto problematike sústavnú pozornosť. ■

1 STROMY
DUB
JEDLA
SMREK
BUK
- je našim najrozšírenejším listnatým stromom. Drevo má širokú využitú v nabykárstve, na výrobu preglek a dýh, železných podstavov a parkiet, na výrobu celulóz. Citlivý je na suchu, trvale zamokrenie, zaplavenie, neskoré a extrémne zimné mrazy. Najčastejšie listy buka poškodzujú husenice motýľov.

2 PLODY STROMOV
ŽALUD
ŠÍŠKA
JEDLE
ŠÍŠKA
SMREKA
BUK
- je po 2-3 kusoch ukrytá v pukajúcej šiške trojhramná, tuhšoulesná, leská a červenohmedvá. Rastie na buku. Púčiky d. v septembri až októbri. Rastie na buku. Púčiky sú v. výšky 25-30 m a má svetlo sivú kôru. Listy sú spirálovito a sú škerovcomedej až červenohn. s sivými okrajmi. Listy sú vajcovité, s hladk. a umrivá strana je leská. Kvitne v máji.

3 ZVER
JELEN
SRNEC
MUFLON
DANIEL
- nie je pôvodným druhom našej zveri. Bol k nám dovez. z Ázie. Daniel má na hlavu parohy, ktoré majú lopatovit. tvar a nazývajú sa lopaty. Daniel ich zhadzuje v máji a nové preberie v mesiaci októbri a daniela sa vtedy ozývajú pre danieľa v jani. Danielia sa narodi najčastejšie jedno danieľa v jani.

4 VTÁCI
HLUCHÁŇ
BAZANT
SOUKA
DATEĽ
- vybera zo prehlada z zime sa bukovcami. Dúlna je y použiť

5 RASTLINY
FIALKA
JESIENKA
VETERNIKA
PRVOSIENKA
- je jarný lesný druh poloslmý až slmý na vodu nenaróčný. Rozšírený je od pahorkatin až po horské pásma. Kvitne v mrci až v jani. Opeľujú ju včely, čmeláky a dielne motýle. Je ozdobnou a liečivou rastlinou. Zaviera sa kvet a koreň. Čaj sa používa pri nespavosti, migréne, reume a kašli.

6 LESNÉ PLODY
OSTRUŽINA - ČERNICA
ČUČORIEDKA
RUŽA ŠÍPOVA
JÁHODA
- rastie v listnatých i ihličnatých lesoch na slnečných miestach. Kvitne od mája do júna a plod je slnečných oviená jahoda. Je liečivá. Má bohatý obsah vitamínu C. Čaj z mladých listov nospomáha ľahkovej premene a pri ťoroboch močových ústrojov.

7 HUBY
HRIB
DUBOV.
MUCHOTRÁVKA
ZELEN.
KOZÁK OSIKOVÝ
biský príbuzný kozákov brezového a hrabovho; e sa farebnosťou a hrabosťou dlhými; Mäsičty ovily hrabovo - pomarančový kožák sledí na hrabosí. Hľúbiku pokrývom hnedými šupinkami. Je výborná sa. Rastie v listnatých alebo zmiešaných lesoch; n, kde sú osiky.

8 LESNÍ POMOCNÍCI
LESNÝ KOLESOVÝ TRAKTOR
NAKLADNÉ AUTO
KŮN
MOTOROVÁ PÍLA
- je najpoužívanejší mechanizovaný prostriedok v lesníctve. Služí na sárku, odvečovanie a prerazovanie kmeňov stromov. Praca s motorovou pílou patrí medzi fyzicky náročné a náložové práce. Pracovníci s motorovou pílou musia byť špeciálne vyškolení.

LESNÉ KVARTETO
STROMY • PLODY STROMOV
ZVER • VTÁCI • RASTLINY
LESNÉ PLODY • HUBY
• LESNÍ POMOCNÍCI

„Môj život bol nesmierne zložitý... Ale zaujímavý!“

Lesník s kniplom

Ján MIČOVSKÝ

Stojíme pred domčekom na jednej z tichých topoľčianskych ulíc. Kolega, s ktorým sa máme stretnúť, príde každú chvíľu. Vzhľadom na rok narodenia - 1921 - očakávam pána prichádzajúceho rozvážnym krokom. Pred domom však zastavuje fiatka, z ktorej svižne vystupuje statný chlap. Hneď na dvore otvára bez prípravy prvú z množstva kapitol svojho neobvyklého života. Je deväť predpoludním a ja prežívam registrovať čas. Precitnem až „o chvíľu“ - čosi po tretej! Nie, že by nášmu hostiteľovi už dochádzala reč, vôbec nie, ale mne, a tuším aj Ing. Dušanovi Mikušovi, vedúcemu LS Duchonka, ktorý toto stretnutie sprostredkoval, začína byť - hoci aj vo vetrovkách - na poľovníckej verande zima. Nášmu hostiteľovi v ľahkej poľovníckej veste však zjavne nie. Uvedomujem si súvislosť, ktorá mi napadla pri podobných stretnutiach už viackrát: Ľudia, ktorí v živote preukazujú psychickú silu, sú obyčajne aj fyzicky zdatní. O Emilovi FILOVI to platí stopercentne. Posúďte!

.... vždy ma zaujímala história. Poľovníci považujú za svojho patróna Huberta, ale to je chyba! Oveľa originálnejším patrónom je biblický Nimród, syn Noeho, ktorý po pristaní korábu dostal na starosť práve poľovníctvo. Viete, ja mám bibliu vždy po ruke a čítam si ju celý život. Viedli nás k tomu v evanjelickej škole v Uhrovci, kde som sedel v jednej lavici so Šaňom Dubčekom. To bol kamarát! Veľa sme sa navštrájali. Azda najviac v paličkárni - opustenej, no dobre stráženej továrni na palice. Všetky vchody boli zapečatené. Všetky, okrem jedného! Chodili sme dnu cez veľký komín. Dodnes počujem, ako sa v halách výstražne ozývala drevená noha strážnika. Lákali nás tam „cvingle“ - parádne mosadzné hlavice na vychádzkové palice.

A ešte viac olovo z vaní v ktorých sa tie palice ohýbali. Vyrábali sme si z neho muníciu do gumpušiek. Raz som

Dedova lancasterka

Emil FILO

chcel pomstiť kamarátku, ktorú pohryzol pes. Presnou ranou som olovkom zostrelil majiteľovi vzácný svietnik a svoje dostal aj pes. Otec musel vtedy kravu predať, aby tú škodu zaplatil....

Azda to bol prvý prejav vášho puškárskeho majstrovstva, ktoré poľovníci poznajú pod značkou „E.FILO“?

To prišlo až neskôr, no technike som vždy rozumel. Rukami mi v živote prešli tisíce pušiek. Viem opraviť každú, nech by bola akokoľvek zvláštna. Najviac si vážim tamtú lancasterku na stene, patrila môjmu dedovi Štefanovi Čukanovi, ktorý bol horárom v Radiši. Strelil ňou aj medveďa. Vtedy horári nemali guľové zbrane, ale hrubými brokami dokázali uloviť všetko. Dedo broky zalieval voskom do špeciálneho košíka, ktorý si sám vyrábala z plechu. Aj mňa to naučil... Ozaj, viete aká je krivka poklesu tlaku v hlavni po výstrele? Je v tom jedno z tajomstiev pušiek, ak chcete nakreslím vám graf... Puškárom som sa stal vďaka barónovi Stimmerovi. Nastúpil som ako lesný praktikant v roku 1937 na jeho majetok na Kulháni, s mesačným platom 50 korún. Správcom tam bol Hubert Bezačinský, neskorší známy lesnícky profesor. Raz som si v lese opravoval montáž na fúrlingu (ak to neviete, tak ako som to ani ja nevedel - ide o malú guľovníčku), keď sa pri mne zastavili barón so správcom. Stimmer, ktorý vlastnil 70 zbraní a mal aj vlastného zbrojára to zaujalo: „Pán praktikant a nechceli by ste sa u mňa za puškára vyučiť?“. Že, či? Tak som nastúpil k majstrovi Centlicherovi do Tovarník. To bol môj puškársky začiatok. No asi mi k takémuto postupu pomohlo aj to, že ešte pred tým som v lese našiel po barónovi puknutú nábojnicu a upozornil som ho na nutnosť opravy guľovej komory jeho zbrane. A poviem vám, že barón bol veľmi ľudský. Keď ma napríklad našiel v lese pri poľovačke zmknutého - a to sa poľovalo v kuse aj tri týždne - vytiahol z koča kožuch so slovami: ja mám takých kožuchov veľa, ale ty máš zdravie iba jedno... Kedysi som presviedčal SZPB, aby nerušili pomenovanie ulice po barónovi. Nesúhlasili. Dnes však v Topoľčanoch Stimmerovu ulicu opäť nájdete.

A čo ste vy a gróf mali spoločné s partizánmi?

Dosť. Do môjho lesného obvodu v Uhrovci patril aj Jankov vršok. Tu sme sa starali o partizánov už od 43 - tieho roka. Robil som zásobovača i spojku a na jeseň 1944 som sa stal riadnym členom skupiny Stalin. Spolupracoval som aj s tromi sestrami Chutkovými - Margitu a Katku Nemci popravili, Helena prežila, vydala sa po vojne za Litvaja, určite ste o nej počuli.... Aj mňa Nemci chytili a odtransportovali do lágru pri Norimbergu. Za jeden vagón lánamaného kameňa, čo boli 2 kubíky, sme dostali dva uvarené zemiaky a večer polievku zo žihľavy.... Vedel som po nemecky a to mi pomohlo - jeden Nemec

V dielni

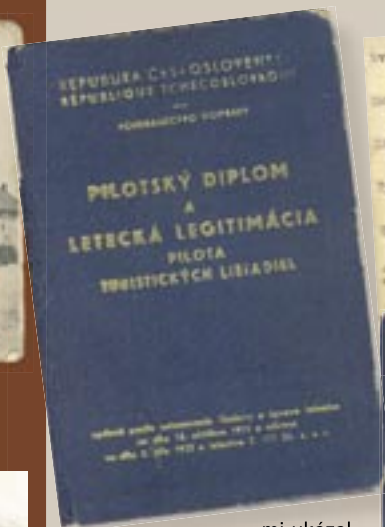

Parádny autobus

Pásový traktor TDT-40 s návěsom na vývoz rov. dreva na poľesí Podhradie

Partizánsky preukaz

mi ukázal, ktorá časť elektrického ho plota je vypnutá. Keď som ho preliezol, začul som divé husi. „Tam bude močiar“, pomyslel som si. A aj bol. Stál som v ňom po prsia vo vode asi šesť hodín až do tmy. Putoval som potom domov 800 km pešo. Cez deň som sa skrýval a spal, v noci som postupoval podľa hviezd. Bolo by to veľmi dlhé rozprávanie....

A to ste sa tak dobre dokázali v cudzej krajine orientovať len podľa hviezd?

Ešte som vám nehovoril? V roku 1939 som absolvoval v Trenčíne pilotný výcvik, znalosť nočnej oblohy bola nevyhnutnosť. Lietal som na malých lietadlách a po vojne som si dokonca kúpil aj vlastné lietadlo, americký stroj NORDSMAN.

Horári vari vtedy zarábali tak dobre, že si mohli aj lietadlo kúpiť?

Nie, ale po vojne som sa dal trochu na podnikanie. Jeden môj kamarát odovzdal cez Povstanie partizánom svoje auto a za to si mohol neskôr vybrať jeden zo skonfiškovaných strojov. Kus ako kus, tak som mu poradil aby si vybral parádny, kožou tapacirovaný, zánovný autobus, ktorý mal byť pôvodne zaradený na linku Budapešť – Győr. Napadlo mi, že dolinou do Prašíc chodia všetci pešo, a tak som mu navrhol, aby mi autobus predal, že to skúsím so súkromnou autobusovou prepravou, to bola vtedy veľká novinka. Predal mi ho za 500 tisíc, zobral som si naň úver. A mal som šťastie: V tej doline sa zjavila Panna Mária, začali tam prúdiť tisíce pútnikov. Autobusom som pendloval takmer bez prestávky – mal som za deň tržbu aj 50 tisíc! Tak som si zarobil aj na lietadlo, ktoré k nám prišlo v rámci UNRY - americkej povojnovnej pomoci. A nebola to zlá kombinácia - ak sa mi autobus pokazil, sadol som v Baťovanoch do lietadla a letel do Prahy alebo Bratislavu pozháňať súčiastky. Autobus mi v roku 1948 znárodnili, lietadlo som stihol darovať aeroklubu a lietať s ním naďalej. Bol som zmluvným pilotom Elektrokarbonu a Baťových závodov. Lietal som pre nich s poštou a na porady s riaditeľmi. Raz ma požiadali, aby som odviezol do Bratislavy jedného komunistického funkcionára, Švelka sa volal. Mal doručiť na ústredie vyplnené prihlášky do strany. Leteli sme na Zlíne 384, išlo o stroj určený na akrobáciu. Bol jasný deň, tak som mu chcel ukázať Bratislavu. Zatočil som vo výške veľký oblúk, pričom v diaľke bolo vidieť aj siluetu Viedne. „Sme tam za 10 minút, ideme?“ spytujem sa môjho pasažiera. No, to som nemal – vyťahol na mňa pištoľ. Nenapadlo mi vtedy nič iné ako urobiť takú vývrtku, že môj pištoľník tresol hlavou o kabínu.... Trvalo mi dlhšie, kým som ho presvedčil, že som iba žartoval. Neskôr sme sa však celkom skamarátili a neraz mi aj pomohol.

Akosi ste od lesov príďaleko odleteli....

Ale vôbec nie, veď hneď v roku 1945 som si odobril svoju lesnícku prax štátnou horárskou skúškou. Keď ma do za pilota ako zamestnanca napokon nevzali, nastúpil som v roku 1949 na okres do Topolčian, kde som mal na starosti správu neštátnych lesov. Neskôr ma prehovorili nastúpiť na závod do Nitrianskej Stredy za plánovača, urobil som si maturitu na lesníckej škole v Hrádku i skúšky lesného hospodára a napokon som sa stal technologom na závode v Topolčanoch, kde som vydržal až do dôchodku. Tam som mohol svoj vzťah k technike naplno využiť. Spolu s kolegami sme vymysleli viac zlepšovákov, ktoré sa celkom ujali. Napríklad vozík na rovnané drevo za pásový traktor TDT – 40, ktorý umožnil vyvieť 20 metrov dreva. Alebo kôš na lanovku Lasocabel, ktorý rovnako slúžil k približovaniu rovnačky. Vyrobili sme si aj vlastnú drezínu na lesnú železnicu Topolčany – Duchonka....

Prepáčte, ale na Duchonke sa vraj kedy drevo približovalo aj unikátnou jednokolajkou. Neviete o nej nič?

Akoby nie! Za mojich čias bola táto železnica v plnej prevádzke. Na lokalite Hiršgrab sa vtedy drevo dopravovalo veľmi k mokrej rízi a od nej lesnou železniciou s rozchodom 760 mm. Pri pni však ostávalo veľa rovnačky a práve tú navrhol inžinier Bezačinský, ktorý rozumel nielen lesu, ale aj technike, približovať k železničke po sánkárňach, tak nazývali tú jednokolajku. Išlo o jednu kolaj prípevnenú do stredu podvalov po ktorej idemával vozík s kolieskami uprostred. Kolieska mali profil hlbokéj drážky, ktorá zapadala do kolajnice, teda koliesko nemohlo zbehnúť z kolaje ani na jednu stranu.

Priečnu stabilitu brzdeného vozíka zabezpečovali klzáky na bokoch jeho podvozku, ktoré sa šmykali po podvaloch. Význam takéhoto riešenia bol v jednoduchosti a ľahkej predstaviteľnosti systému.

Vaši kolegovia čosi povrávajú aj o lietadle na streche poľesia....

Aha... (s úsmevom), vtedy som ich naozaj trochu vystrašil... stalo sa to na Nitrianskej Strede. Padlo tam neďaleko malé lietadlo. Motor sa vrátil z expertízy rozobratý do poslednej šrauby a ja som ho na povale poľesia skúsil poskladať. Bol som zvedavý, či sa mi to naozaj podarilo, nuž som kvapol do karburátora trochu benzínu a zatočil vrtuľou. Chytil...! Ešte šťastie, že som motor vopred primontoval o hradu, inak by bol celú strechu roztrepal. Ale aj tak sa všetko triaslo. Kolega vybehol von s krikom: „Emil, dáke lietadlo nám spadlo na strechu...! Bol taký vystrašený, že som nemal odvahu hneď sa priznať a radšej som sa tváril rovnako prekvapene....

Ak predpokladáte, že Emil Filo žije už len spomienkam na svoj pestrý život, mýlite sa. Čas má rozdelený medzi puškársku dielňu, ktorá vybavením pripomína malú továreň a lesom, kde stále aktívne poľuje. „Vyskúšal som všetky kalibre, najlepšie sú osmičky. Rýchlejšie gule tlakom zbytočne znehodnocujú divinu“, odpovedá na otázku o svojej najobľúbenejšej zbrani.

Jeho puškárske majstrovstvo poznajú mnohí a občas ho preverí aj samotná príroda. Ako napríklad diviaky, ktoré po roku vyrýli zo zeme stratený puškohľad s montážou značky „E. FILO“. Stačilo očistiť a montáž zaklapla presne, po hrdzi ani stopy. „Nuž, treba použiť tú správnu ocel“, hovorí s úsmevom Emil Filo.

„Isteže, majstre. Ale predovšetkým treba mať také šikovné ruky ako máte vy“, dodávame úprimne s kolegom Mikušom.

Tak, nech vám to ešte dlho vydrží! ■

Chcú ukázať, čo v nich je

Jozef MARKO

Dnes z LS Podsúľová

Časť osady Podsúľová

Organizačná zmena znamenala pre Odštepny závod Rožňava okrem iného aj vznik dvoch nových lesných správ – Podsúľová a Ladová. Riaditeľ OZ Ing. Arpád Kavečanky hovorí, že do reorganizácie fungovala LS Betliar, rozdelením ktorej LS Podsúľová vznikla, ako malý závod. Z celkového objemu ťažby OZ Rožňava v roku 2007 vo výške 180 000 m³ totiž pripadla na betliarsku správu až polovica. Opodstatnenosť vzniku LS Podsúľová dokazuje jej postavenie v rámci závodu z hľadiska plánovaných objemov na rok 2008 – na jej teritóriu je naplánovaný spomedzi všetkých správ OZ Rožňava najväčší objem ťažby, najväčší objem kalamitnej ťažby a najväčší objem úloh v pestovnej činnosti.

LS Podsúľová je výnimočná aj inak. Jej sídlo ostalo v Betliari, pretože osada Podsúľová, v ktorej sa nachádza niekoľko budov patriacich štátnym lesom, nemá pokrytie signálom mobilného operátora. No a bez internetového spojenia a možnosti použiť mobilné telefóny sa dnes už pracovať nedá. Ďalším zaujímavým faktom je, že vekový priemer pracovníkov správy je rekordne nízky. Vedúcim LS je 38-ročný Ing. Ján Borčík. Technici – Ing. Ján Rabas (26) a Patrik Pitka (27), ktorý študuje popri zamestnaní na lesníckej fakulte vo Zvolene – nemajú ani 30 rokov. Medzi lesníkmi sú takisto traja mladíci, traja chlapi sú v strednom veku a dvaja lesnícki matadori majú pred penziou. Kto vie, či je na Slovensku v štruktúre š.p. LESY SR lesná správa, ktorej osadenstvo má taký nízky alebo ešte nižší vekový priemer? Pochybujem.

V LESE BYŤ ČO NAJVIAC

Ing. Borčík ale určite nepatrí medzi žiadnych nováčikov.

Šesť rokov pracoval ako správca cirkevného lesného majetku s výmerou vyše 2 200 hektárov a riadil všetko od výroby po predaj dreva. Na ústredí OZ Rožňava pôsobil sedem rokov na pozícii ťažbára. Ing. Kavečanky si spomína na chvíľu, keď oznámil vedúcemu lesníckej výroby Ing. Fehérovi, že jeho podriadený prijal ponuku robiť správcu na novozriadenej LS Podsúľová. **„Nepotešil sa, lebo stratil schopného človeka,“** dodáva riaditeľ závodu. Ing. Borčíka sa pýtam, prečo sa rozhodol z relatívne pokojnej pozície odísť a skúsiť niečo iné a určite rizikovejšie. **„Vždy som túžil pracovať vonku, v lesníckej prevádzke a ako ťažbár som sa dostal do terénu každým rokom čoraz menej. Či nemám obavy? Už na prvej pracovnej porade sme si na správe povedali, za akých podmienok budeme spolu vychádzať. Na prvé miesto kladiem dôveru, vzájomný rešpekt a plnenie dohodnutých vecí. Viem, je krát-**

ky čas na hodnotenie, ale zatiaľ to funguje a v osadenstve sa vzájomne rešpektujú mladí i tí starší,“ tvrdí Ing. Borčík.

Spoľahlivosť, zodpovednosť a spoluprácu všetkých pracovníkov LS Podsúľová bude od nich vyžadovať nielen správca, ale aj objem úloh, ktorý ich čaká. Lesníci sa tu pripravujú na zalesňovanie. Tohto roku je plánovaná obnova lesa na 32 ha. V niekoľkých ďalších rokoch to bude okolo 100 ha ročne. Pritom niektorí lesníci doteraz nemali možnosť poznať na svojom lesnom obvode viac ako umiestnenie odvozných miest. Takže si budú musieť tie svoje úse-

Zľava technik LS P. Pitka, lesník L. Gál a ďalší technik Ing. Rabas

a zanietene rozpráva na túto tému aj so svojimi kolegami, tak nemám obavu o to, že by novovytvorená lesná správa nefungovala.

UDRŽAŤ SMREČINY VŠADE TAM, KDE TO EŠTE PÔJDE

Zvlášť, keď majú oporu vo vedení závodu. Prejavuje sa aj takým detailom, ako je možnosť vytvorená pre lesníkov z Podsolovej (vlastne z Betliara), že pokiaľ nebudú mať nainštalovaný na správe rýchlejší internet, môžu využívať pri zasielaní vyžadovaných informácií a údajov počítač na ústredí OZ, ktorý je vyčlenený iba pre nich. Dozvedám sa, že aby toho nemali pracovníci z LS Podsolová dosť, sú v desiatom roku platnosti LHP a v tomto roku ich čaká jeho obnova. V jej rámci chcú konzultovať s odborníkmi z NLC aj drevinové zloženie v porastoch na teritóriu LS. S bukom vo 4. lesnom vegetačnom stupni problémy nemajú – výborne zmladzujú, bukové porasty sú relatívne zdravé a stabilné. Iná je situácia so smrekom. Aj ten pomiestne dokáže zmladiť, ale v hrebeňových častiach zasiahnutých vetrovou a podkôrnikovou kalamitou, zvedú tunajší lesníci tvrdý zápas o udržanie smreku aspoň na tých lokalitách, kde to bude len trochu možné. **„Máme už vybrané porasty a vytipované plochy, v ktorých plánujeme zrealizovať intenzívne a pravidelné zásahy, vrátane pozemnej aplikácie chemických prípravkov. V nej kladieme na prvé miesto včasnosť, pretože inak nebudú efektívne v boji s podkôrníkmi za zachovanie tunajších smrečín. Len na pozemnú aplikáciu chémie vynaložíme viac ako tri milióny korún, ďalšie prostriedky si vyžiada asanácia kalamitného dreva na odvozných miestach, inštalácia lapačov, odparníkov,“** informuje ma Ing. Borčík.

Dostávame sa spolu von. Smerujeme z Betliara do Gemerskej Polomy. Z nej smerom na Spišskú Novú Ves odbočujeme po pár kilometroch doprava a sme v bývalej lesníckej osade Podsolová. Dodnes

je v nej aj bývalá jedáleň pre 60 ľudí, ktorí sa tu kedysi kvôli práci v lesoch pohybovali a stravovali. Kde sú tie časy! Určitou výhodou hospodárenia v miestnom lesnom komplexe je, že zo 4 708 hektárov obhospodarovaných LS Podsolová pripadá na nešťátne neodovzdané lesy iba 85 hektárov. Na druhej strane treba ale povedať, že 90 percent výmery správy je v 2. alebo 3. pásme hygienickej ochrany vodného zdroja. Presúvame sa Krátkou dolinou do Krátkeho sedla, prechádzame cez Nižný a Vyšný Tisov. Pod nami je časť viac ako päť kilometrovej Dlhej doliny, v ktorej je naplánovaná tohto roku rekonštrukcia údolnej lesnej cesty z prostriedkov EU. Nad ukrytou obcou Betliar sa vyníma vrch Turecká, obdivujeme Stolicu, hrebeň Volovca. V diaľke sa ešte bielou čiarkou pýši Kráľova Hoľa.

Pohľad na Gemer je skrátka úchvatný. Okolité smrečiny ale trpia. Pred pár dňami do nich vnikla silná veterná smršť a narobila poriadnu

ky podrobne prejsť. Zistiť, kde majú prirodzené zmladenie, kam, koľko a akých sadeníc bude treba vysadiť. Správca podčiarkuje, že aj od oboch technikov bude vyžadovať, aby boli v lese čo najviac. Podľa neho záleží len od nich samotných, do akej miery budú mať záujem stráviť v teréne dostatok času na to, aby zvládali svoje úlohy na požadovanej úrovni. **„Myslím si, že my všetci na novej správe, ak skutočne chceme pracovať v lese, máme teraz veľkú príležitosť ukázať, čo v nás je,“** zdôrazňuje Ing. Borčík. V duchu si pomyslí, že ak takto presvedčivo

Ing. Ján Borčík pri porastovej mape

točne chceme pracovať v lese, máme teraz veľkú príležitosť ukázať, čo v nás je,“ zdôrazňuje Ing. Borčík. V duchu si pomyslí, že ak takto presvedčivo

Tvrdá práca v lese. Pre človeka i pre koňa

paseku. Ďalšiu sa chystajú urobiť podkôrníky, ak im v tom lesníci včas nezabránia. Už teraz je v porastoch rušno. Sretávame partiu chlapov z Gemerskej Polomy s tromi koníkmi a motorovými píľami. Drú ľudia i zvieratá. Ich symbióza je obdivuhodná. O pár stovák metrov ďalej zasa v prudkom dlhom svahu ťažia a približujú drevo lanovkári. Začína sa boj s časom. Boj za zachovanie tunajších porastov. Boj, v ktorom miestni lesníci vynaložia množstvo času a energie. Prejavia odhodlanie, uplatnia všetky svoje vedomosti a schopnosti. Len tak môžu byť úspešní. Držím im pevne palce. ■

ROZSAH ÚLOH LS PODSULOVA NA ROK 2008:

celková ťažba:	60 000 m ³
prebierky do 50r.:	74 ha
obnova lesa:	32 ha
prerezávky + výseky:	108 ha
vyžínanie:	98 ha

V popredí mladé, v pozadí kalamitné porasty

Na trhu s drevom je nevídaný pretlak hmoty

Vrásky z novej STN

Jozef MARKO

Recesia sa po určitom čase nevyhne prakticky žiadnemu odvetviu ekonomiky. Súčasnosť na trhu s drevom na Slovensku je však dramatickejšia ako po novembrovej kalamite z roku 2004. Na presýtený trh s neustále rastúcim pretlakom dreva, aký si lesníci už dávno nepamätajú, mali, majú a budú mať vplyv opakujúce sa vetrové a postupujúce podkôrníkové kalamity nielen u nás, ale aj v Českej republike, Rakúsku a ďalších krajinách. U našich západných susedov už producenti drevnej hmoty boli nútení zareagovať na aktuálny stav rapidným znížením cien – u niektorých sortimentov až o 600 korún za kubík. Niektorí odborníci dokonca predpokladajú, že situácia dotlačí lesníkov tak ďaleko, že budú musieť predávať drevo za jednotnú cenu... Na Slovensku navyše platí od 1. mája minulého roka nová Slovenská technická norma (STN) č. 480055 a 480056. V porovnaní s dovtedajšou normou, ktorá bola v platnosti od roku 1983, sprísnila kritériá zatriedovania dreva v jednotlivých akostných triedach. Čo to spôsobilo v lesníckej prevádzke v rámci š.p. LESY SR?

Poznatky a skúsenosti z implementácie novej STN v praxi zhrnul riaditeľ OZ Rožňava Ing. Arpád Kavečanky do týchto slov: „**Nové kritériá v zatriedovaní dreva do akostných tried nám spôsobujú vážny prepad v tržbách. Napríklad**

v prípade sortimentov ihličnatej guľatiny, hmotu pôvodne zaradovanú do akostnej triedy III.A musíme po novom zaradiť do nižšej akostnej

„Nová STN nie je záväzná, ale je nevyhnutná“

triedy III.B alebo niekedy dokonca do III.C. Doterajšia „céčková“ hmota musí byť zatriedovaná do vlákniny. V prípade nášho OZ v dôsledku aplikácie novej STN poklesol podiel „áčky“ pod desať percent! Prepad v cenách a tržbách sa prejavuje predovšetkým u kalamitných závodov, medzi ktoré patrí aj náš OZ. Riešenie vidím v tom, že by sme mali mať na odšepných závodoch možnosť upravovať zmluvné podmienky s jednotlivými odberateľmi na základe vzájomnej dohody a nie sa paušálne pridržiavať pravidiel, ktoré nás vo vzťahu k našim obchodným partnerom znevýhodňujú.“

pravidiel a uzancií. Tvorcovia normy tak reagovali na požiadavku spracovateľov dreva na Slovensku, ale treba povedať, že táto zmena nespĺnila účel, pre ktorý bola zrealizovaná. Zámerom bolo, aby nová STN zohľadňovala zmenu podmienok na trhu s drevom a jeho zatriedovania do všetkých

Ing. Arpád Kavečanky

Tieto výhrady sú pochopiteľné o to viac, že slovenský trh s drevom charakterizuje vysoký, až 80-percentný podiel spracovateľov, ktorí majú záujem o odber menej kvalitnej hmoty. Preto svoje požiadavky na odber dreva prirodzene tlačia do nižších akostných tried a spôsobujú tak vrásky na čelách nám lesníkom. Nás zaujímala aj reakcia vedúceho Odboru obchodu a logistiky na generálnom riaditeľstve š.p. LESY SR Ing. Jána Grolmusa a jeho komentár k aktuálnej situácii. „**Schválením STN, o ktorej je reč, bolo zavŕšené**

trojročné úsilie zmeniť túto technickú normu a priblížiť ju ku kritériám zahraničných odporúčaných

Ing. Ján Grolmus

akostných tried, v ktorých sa realizuje predaj dreva. To sa ale nestalo. Nová STN síce nie je záväzná, ale je nevyhnutná preto, aby sme sa všetci riadili podľa nejakých, jasne stanovených kritérií.

Aj vtedy, keď sú pre lesníkov zvlášť v kalamitných závodoch reálne nevýhodné?

„Riaditelia OZ sú na základe rozhodnutia Protimonopolného úradu SR kompetentní určovať ceny dreva. Majú možnosť v kúpnych zmluvách – samozrejme vychádzajúc z platnej STN – uviesť špecifiká a odlišnosti, ktoré môžu po dohode oboch zmluvných strán aj zrealizovať. Napríklad ak v akostnej triede III.C (ihličnatá guľatina smrek) je určitý podiel mäkkej hniloby, ak sa vyskytujú hrče nad 8 cm, krivosť nad 2% a v kúpnej zmluve s obchodným partnerom je dohodnuté a uvedené, že tieto kvalitatívne znaky budú z jeho strany akceptované, môže riaditeľ OZ takýto kontrakt uzatvoriť aj so stanovením zodpovedajúcej ceny. Tu ale treba zdôrazniť, že takto dohodnuté pravidlo musí byť známe aj ostatným zákazníkom, aby sme sa vyhli podozreniam z klientelizmu. Chcem tým zdôrazniť, že uplatnenie rozdielnych kritérií musí byť vo všetkých smeroch transparentné.“

V rámci š.p. LESY SR bola nová STN implementovaná do praxe až od 1. januára 2008. Prečo?

„Nová norma prináša toľko zmien v kritériách zatriedovania dreva do akostných tried, že sme museli venovať pol roka času školeniam všetkých pracovníkov štátneho podniku, ktorí s ňou pracujú a prichádzajú do kontaktu – od manipulátorov na ES až po obchodníkov. Bude ešte určitý čas trvať, kým sa dokážu v každodennej prevádzke so všetkými zmenami vyrovnáť, zžiť sa s nimi. Také niečo nejde zo dňa na deň.“

Nezakrývajte si oči pred faktom, že situácia je vážna a vyžaduje si promptné riešenia a reakcie na vývoj na trhu. Osobitne preto, že nová STN nám lesníkom život skutočne skomplikovala. Aj preto, že jej tvorcovia vychádzali z predpokladu, že kvalitnejšie drevo sa bude po vstupe novej normy do platnosti predávať za tú istú cenu ako dovtedy. Lenže cenové relácie aj kvalitných sortimentov sa zmenili. Museli sa zmeniť. A spomínané vrásky na čelách lesníkov sa tak ďalej prehlbujú... ■

LESY Slovenskej republiky, š.p. - stredisko
Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

Vás pozýva na vernisáž výstavy

HISTORICI SLOVENSKEHO LESNÍCTVA

8. apríla 2008 o 15.00 hod.

Výstava potrvá do 14. mája 2008

LESY Slovenskej republiky, š.p. - stredisko
Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen
SWS - Slovak Wildlife Society Liptovský Hrádok

Vás pozývajú na výstavu

Výstavu si môžete pozrieť v priestoroch múzea na Nám. SNP 35 vo Zvolene

STRETNUTIE S MEDVEĎOM

4.4. - 30. 4. 2008

VÝSTAVA PRÁČ ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE MLADÝCH FOTOGRAFOV NA TÉMU LES POTRVÁ DO 14. 5. 2008

LESY Slovenskej republiky, š. p.
- stredisko Lesnícke a drevárske
múzeum Zvolen

Združenie zamestnávateľov lesného
hospodárstva na Slovensku

Združenie lesníčiek

Vás pozývajú na slávnostné otvorenie
výstavy a vyhlásenie výsledkov súťaže
mladých fotografův na tému L E S

zelený objektív 2007

ktoré sa uskutočnia
dňa 10. apríla 2008 o 13.30 hod.
v priestoroch Lesníckeho a drevárskeho
múzea na Námestí SNP 31 vo Zvolene

Memoriál pohorelských rubárov

Ján POMPURA

V sobotu 8. marca 2008 si celá obec Pohorelá pripomenula smutné výročie – 52 rokov od tragickej udalosti - lavínového nešťastia pohorelských a telgártskych rubárov v Dolnej Lehote, v Kulichovej doline. Obeťami tejto katastrofy bolo deväť lesných robotníkov z Pohorelej a sedem z Telgártu.

Obecný úrad v Pohorelej v spolupráci s Občianskym združením OPORA Pohorelá, Volejbalovým spolkom GAD Pohorelá, štátnym podnikom LESY SR a Urbárom Pohorelá už tradične poriada na pamiatku obeťi tohto nešťastia spomienkový deň.

Ráno od ôsmej hodine v kostole Sedembolestnej Panny Márie celebraval zádušnú svätú omšu vdp. Mgr. Miroslav Fabiny a po jej skončení si obyvatelia Pohorelej uctili pamiatku tragicky zosnulých spoluobčanov, ktorí zaplatili krutú daň horám, položením vencov, zapálením sviečok a modlitbami v miestnom cinto-

ríne pri spoločnom pomníku pri hrobch pohorelských rubárov – obeťi lavínového nešťastia za účasti predstaviteľov Obce Pohorelá, zástupcov OZ OPORA Pohorelá, š.p. LESY Slovenskej republiky, Urbáru Pohorelá, pozostalých a miestnych obyvateľov.

Súčasťou spomienkového dňa bol aj memoriál pohorelských rubárov – Majstrovstvá Pohorelej v nohejbale trojčlenných družstiev. Už štrnásty ročník tohto turnaja sa uskutočnil taktiež túto sobotu od v miestnej telocvični v Základnej škole Pohorelá. Športovcov, divákov a sponzorov privítali predseda OZ OPORA Pohorelá a riaditeľ turnaja Ján Pompura, starosta obce Ing. Jozef Kalman, zo š.p. LESY SR Ing. Martina Kovalčíková a hlavný rozhodca Lubo Lihan.

O tom, že kvalitný nohejbal má už obci dlhoročnú tradíciu, sa mohli presvedčiť i hosťujúce družstvá z Heľpy a Brezna. Turnaj sa tentokrát konal bez účasti družstiev z Pohorelskej Maše. V kvalitných a „nervy drásajúcich“ súbojoch o každý bod predviedlo svoje majstrovstvo osem trojčlenných družstiev. Víťazom turnaja sa napokon stalo družstvo OBK pred druhým MAJK tretím LESY a štvrtým GACOPERI (M. Buvala, J. Hazák ml., L. Janoška st.). Najlepšími hráčmi v poli boli vyhlásení M. Skladaný a M. Buvala, najlepším smečiarom bol Ľ. Lihan.

Spokojnosť s priebehom aj organizačným zabezpečením turnaja ocenili na záver všetci prítomní hráči aj diváci mohutným potleskom. ■

Ján Pompura je predseda OZ OPORA a riaditeľ turnaja
foto: P. Brenčíč

Kurzy celoživotného vzdelávania podporované z fondov EÚ

V roku 2008 realizujeme 13 rôznych kurzov celoživotného vzdelávania so zameraním na lesné hospodárstvo a poľnohospodárstvo. Ich odbornými garantmi sú poprední experti v jednotlivých oblastiach.

Financovanie kurzov je zastrešené Ministerstvom pôdohospodárstva SR prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry a podporené z fondov Európskej únie.

Pre cieľové skupiny účastníkov (**zamestnanci lesného hospodárstva, vlastníci a užívatelia lesov**) sú kurzy **bezplatné** - cestovné výdavky sú refundované do výšky verejnej dopravy, zabezpečené je bezplatné ubytovanie i stravovanie.

Pestovanie listnatých lesov s prihliadnutím na hodnotovú prírastkovú produkciu

09. 04. - 11. 04. 2008 (3-dňový kurz)

05. 05. - 07. 05. 2008 (3-dňový kurz)

Tvorba projektov v LH v súlade s programovými dokumentmi na Slovensku

28. 04. - 30. 04. 2008 (3-dňový kurz)

Integrované ťažbovo-dopravné technológie v lesníctve

13. 05. - 16. 05. 2008 (4-dňový kurz)

Výberkový hospodársky spôsob a výberkové lesy

28. 04. - 30. 04. 2008 (3-dňový kurz)

Rekonštrukcie smrekových porastov a zalesňovanie kalamitných plôch

19. 05. - 21. 05. 2008 (3-dňový kurz)

Vplyv štruktúry porastov a pestovných opatrení na zníženie rizika pôdnej erózie

20. 05. - 23. 05. 2008 (4-dňový kurz)

Trvaloudržateľné využitie biomasy

14. 04. - 16. 04. 2008 (3-dňový kurz)

05. 05. - 07. 05. 2008 (3-dňový kurz)

28. 05. - 30. 05. 2008 (3-dňový kurz)

Tvorba projektov zalesňovania poľnohospodárskej pôdy

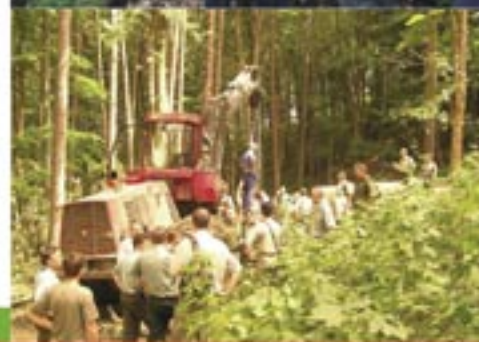
26. 05. - 29. 05. 2008 (4-dňový kurz)

Finančná a organizačná stabilizácia podniku

17. - 18. 04 a 24. - 25. 04. 2008 (4-dňový kurz 2 x 2 dni)

Právne a ekonomické podmienky podnikania

21. 05. - 23. 05. 2008 (3-dňový kurz)

Viac informácií a registrácie ■

Centrum ďalšieho vzdelávania Technickej univerzity vo Zvolene

T. G. Masaryka 24, 960 01 Zvolen

tel./fax: 045/5206 519, 0918 730 374

e-mail: sop@vsld.tuzvo.sk

Zásady hospodárenia pri obnovách LHP

František ŠTULAJTER, Peter ZIMA

Obdobie jarných mesiacov je termínom úvodných konaní pri obnovách lesných hospodárskych plánov. Obnovám LHP predchádza komplexné zisťovanie stavu lesa, ktoré je východiskom pre určovanie modelov hospodárenia. Teda základných rozhodnutí, cieľov a zásad hospodárenia, podľa ktorých zriaďovateľ postupuje pri podrobnom plánovaní tak, aby sa v konkrétnych podmienkach zabezpečili princípy trvalo udržateľného obhospodarovania lesných zdrojov. Modely sú vytvárané pre skupiny porastov, na základe hospodársko úpravnickej typizácie, a nie je v nich možné zachytiť všetky špecifiká konkrétnych porastov. Práve tento priestor je potrebné vyplniť tak, aby pri podrobnom plánovaní boli do konkrétnych predpisov zakomponované opatrenia zabezpečujúce plnenie cieľov kvality pri trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov. Nie je to vytváranie opatrení nad rámec bežného hospodárenia v lesoch, ale cieľavedomé určenie postupov a parametrov pri obhospodarovaní konkrétnych porastov vedúce k integrovanému zabezpečeniu plnenia environmentálnych, ekonomických a sociálnych funkcií lesov.

Na ich presadenie je potrebná zodpovedajúca príprava a kvalifikovaná argumentácia pri rokovaniach s orgánmi štátnej správy lesného hospodárstva, ktoré sú správnym orgánom, ako aj s orgánmi štátnej správy životného prostredia, ktorých vyjadrením je viazané schválenie lesných hospodárskych plánov. Veľmi dôležitá je úzka súčinnosť so samotnými vyhotovovateľmi lesných hospodárskych plánov, aby tieto požiadavky boli akceptované a zapracované do plánu v procese jeho tvorby.

V priloženom súbore sme špecifikovali zásadné požiadavky na implementáciu do rozhodnutí, cieľov a zásad hospodárenia, ktoré kvalitu LHP priamo ovplyvňujú a chyby pri určovaní sú najčastejším predmetom neskorších úprav alebo zmien predpisov LHP.

ZABEZPEČOVANIE MLADÝCH LESNÝCH PORASTOV

- **Veľkoplôšne kalamity:**
  - predĺžiť dobu zalesnenia s cieľom vytvoriť podmienky pre štruktúrálne diverzitu zakladaných porastov, na základe osobitného harmonogramu obnovy lesa (§ 20 ods. c) písm.4) Zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch)
  - predĺžiť dobu na zabezpečenie mladých lesných porastov, diferencovane podľa potrieb v jednotlivých porastoch
  - pri obnove využívať prípravné drevíny, najmä na stanovištiach s nižšou produkčnou schopnosťou a ochranného rázu

- **zmiešanie drevín :**
  - pri zakladaní porastov uprednostňovať také zmiešanie drevín (skupinky, hlúčiky), aby sa dosiahla čo najväčšia druhová diferenciácia
  - pri zakladaní porastov umelou obnovou nevytvárať monokultúry

- **uplatňovať hornú hranicu limitu zastúpenia drevín zvyšujúcich hodnotovú produkciu porastov**
  - pri zakladaní porastov umelou obnovou je potrebné pri zastúpení drevín zvyšujúcich hodnotovú produkciu porastov uplatňovať hornú hranicu limitu, ktorý stanovujú modely hospodárenia, tak, aby boli dodržané kritériá na posudzovanie zabezpečeného lesného porastu (§ 26 Vyhlášky č. 453/2006 Z.z. o HUL)

VÝCHOVA PORASTOV

- **Intenzita hospodárskych zásahov, hlavne v čase začínajúcej hmotovej produkcie**
  - intenzitu výchovných zásahov stanovovať podľa potrieb a stavu porastov tak, aby sa minimalizovalo prekračovanie hmotového objemu plánovaného výchovného zásahu v porastoch do 50 aj nad 50 rokov

- **Rozčlenenie porastov s prihliadnutím na očakávané environmentálne priaznivé technológie (technologický prvok)**
  - rozčleňovanie porastov (rozstup a šírka približovacích liniek) plánovať s ohľadom na použité environmentálne priaznivejšie technológie

- **Úprava drevinového zloženia**
  - úpravu drevinového zloženia plánovať v prospech horizontálnej a vertikálnej rôznorodosti porastov a ich druhovej diverzity
  - v hospodárskych lesoch hospodárske zásahy smerovať k podpore drevín zvyšujúcich hodnotovú produkciu porastov

OBNOVA PORASTOV PO NADOBUDNUTÍ ZRELOSTI

- **veľkosť (forma) obnovného prvku**
  - veľkosť a tvar obnovných prvkov prispôbovať ekonomicky akceptovateľným a environmentálne priaznivým technológiám
  - na základe rozpracovanosti porastov a existencie prirodzenej obnovy úpravou LHP meniť formu hospodárskeho spôsobu

- **diferencované rubné a obnovné doby (rubný vek)**
  - v porastoch so zastúpením kvalitných listnáčov predlžovať rubné doby s ohľadom na dosiahnutie maximálnej kvalitatívnej produkcie
  - v porastoch so zníženým odolnostným potenciálom znižovať rubné doby a skra-

covať obnovné doby diferencovane podľa stupňa ich poškodenia

- **málo produktívne lesy – energetické porasty**
  - vo vhodných lokalitách uplatňovať možnosť zaradenia lesných porastov do energetických porastov
  - do energetických porastov zaraďovať najmä porasty tvaru lesa nízkeho, hrabiny, agátiny, breziny a všetky rýchlorašťače dreviny.

- **rekonštrukcie fenotypicky nekvalitných porastov**
  - fenotypovo nevhodné porasty navrhovať pri obnove LHP na rekonštrukciu

- **ponechanie dreva pre rozvoj biodiverzity**
  - porastové zvyšky prirodzeného charakteru (pôvodných drevín), ktorých ťažba by mohla poškodiť následné porasty nepredpisovať do ťažby a ponechať na dožitie (bez zásahu)

- **kategorizácia lesov**
  - pre zabezpečenie trvalosti plnenia ochrannej funkcie v ochranných lesoch je nutné plánovať v týchto lesoch obnovu porastov
  - požiadať o preradenie častí ochranných lesov, ktoré nespĺňajú kritériá ochranných lesov, do kategórie lesov hospodárskych

OBHOSPODAROVANIE CENNÝCH LESNÝCH EKOSYSTÉMOV

- **v biotopoch EV a NV plánovať hospodárske opatrenia vedúce k udržaniu alebo zlepšeniu ich stavu**
- **Vyňať z obhospodarovania obzvlášť citlivé prvky v miestnych lesných ekosystémoch (s výskytom vzácných druhov rastlín a živočíchov, prameniská, mokrade, skalné formácie, rokliny ...)**
  - v prípade jasnej identifikácie týchto plôch ich vyňať z porastovej plochy a zaradiť do im zodpovedajúceho druhu lesného pozemku (pozemky so špecifickým zameraním, neúrodné lesné pozemky, iné lesné pozemky)

LESNÉ POZEMKY

- **Čierne plochy**
  - pozemky pri obnove LHP identifikované v C-KN ako lesné a v skutočnosti poľnohospodársky využívané je potrebné riešiť v spolupráci s príslušnou ŠS LH a správou katastra tak, aby tieto pozemky neboli zaraďované do porastovej plochy ako holiny s predpisom zalesňovania

- **Fixovanie majetkovej hranice lesného majetku štátu**
  - pred obnovou LHP identifikovať a stabilizovať pozemky vo vlastníctve štátu
  - tieto pozemky zariadiť ako samostatnú plánovaciu a evidenčnú jednotku – dielec
  - v prípade potreby plánovať v rámci rozčlenenia porastov prerušenie majetkovej hranice novovzniknutej JPRL ■

Ing. Peter Zima
Ing. František Štulajter CSC.
Odbor lesníckej politiky a certifikácie lesov, GR š.p. LESY SR

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

I. PRO SILVA a novodobé odumieranie smrečín

Vladimír FLOREK

Som lesníkom na LS Paráč a v nasledujúcich riadkoch by som chcel kolegov oboznámiť s uplatňovaním princípov prírode blízkeho obhospodarovania v obhospodarovaní nášho objektu Pro Silva, ktorý bol zriadený z génovej základne smreka obyčajného a má výmeru 745 ha. V drevinovom zložení dominuje smrek (94 %), jedľa (4%), buk (2%), z hľadiska vekovej štruktúry prevláda IV. a V. veková trieda (59 %), geologické podložie tvorí treťohorný flyš s hnedou lesnou pôdou. Cieľové drevinové zloženie vychádza z najviac zastúpených skupín lesných typov, ktorými sú FaP a FA. Celý objekt sa nachádza na troch lesných obvodoch, pričom jeho najväčšia časť sa nachádza na mojom lesnom obvode a základné princípy prírode blízkeho obhospodarovania tu naplno uplatňujem od roku 2002.

ZÁSADA ZMIEŠANÝCH LESOV

Rozpracovanie tejto a ďalších základných zásad Pro Silvy do našej praktickej činnosti uskutočňujeme v súčasnosti nielen v objekte Pro Silva, ale na celom území lesnej správy, pretože už prvé čiastkové výsledky dosiahnuté v tomto objekte dokazujú, že sme na správnej ceste ktorej cieľom je prebudova rovnovekých smrekových porastov lesa vekových tried. Skôr, ako sme pristúpili k realizácii tejto zásady, vykonali sme analýzu súčasného stavu v otázke drevinového zloženia jednotlivých vekových stupňov a ich zastúpenie po jednotlivých lesných obvodoch a sumárne za LS. Východiskovým rokom bol rok obnovy LHP (2002) a ďalším porovnávacím rokom budú roky ďalších obnov LHP. Ďalším krokom bolo stanovenie dlhodobého cieľového drevinového zloženia najmä zastúpenia smreka, ktorého chceme mať na úrovni max. 50 %. Pri snahe znížiť súčasné zastúpenie smreka a absencií iných drevín v materských porastoch sa jediným spôsobom ako dosiahnuť stanovený cieľ javí plošné a systematické uplatňovanie podsadiel iných drevín najmä buka, jedle, v menšej miere skúšame brest a na odtienených plochách javor, osiku a čerešňu vtáču. S vykonávaním podsadiel máme už dlhoročné skúsenosti, no kým predtým sme ich prevádzali hlavne v obnovných prvkoch pri uplatňovaní podrastového hospodárskeho spôsobu, v súčasnosti sa sústreďujeme na predrubné porasty.

ZÁSADA TRVALOSTI A PRIRODZENÉHO ZMLADENIA

Pri realizácii obnovných postupov vychádzame z individuálnej rubnej zrelosti reprezentovanej cieľovou hrúbkou, pretože rubná zrelosť stanovená pre celý porast na základe veku neplatí pre mnoho jednotlivých stromov porastu a tým dochádza k strate na hodnotovej produkcii. Vyhneme sa k uplatňovaniu obnovy na obnovných prvkoch, obnove rozpracujeme celý porast na základe zásad jednotlivého výberu, kde kritériom výberu je cieľová hrúbka a zdravotný stav jedince.

Trvalá existencia lesa na každej ploche je základnou podmienkou vykonania zásahu, to znamená, že nerealizujeme fázu dorubu na predtým rozpracovaných obnovných prvkoch, pretože pri každom prudkom odclonení dochádza k zmene mikroklimatických podmienok so všetkými nepriaznivými vplyvmi otvorenej plochy. Práve na takto prudko odclonených plochách dochádza k zväčšenému hynutiu tých stromov, ktoré sa bezprostredne nachádzajú v porastovej stene. Nejakú väčšiu redukciu stromov robíme len na niektorých menších skupinách (do 1000 m²) s cieľom rastovej podpory nasledujúceho porastu, ktorý vznikol podsadbou alebo prirodzene. V tejto fáze prebudovy rovnovekých porastov je naším cieľom ich výškovo a plošne rozdiferencovať cez existenciu rôzne veľkých a vekovo odlišných rastových fáz lesa rozmiestnených po ploche vedľa seba. Prirodzené zmladenie, ktoré bezprostredne vzniká ako následok takto vedenej obnovy nie je naším cieľom, ale jej prirodzenou súčasťou. Porasty sa snažíme čo najdlhšie udržiavať v zápoji, celá obnova a príprava na ňu prebieha pod clonou materského porastu.

ZÁSADA EKOLOGIZÁCIE ŤAŽBOVEJ ČINNOSTI

Všetky doteraz spomenuté pracovné postupy by nebolo možné zrealizovať bez dôkladnej technologickej prípravy každého porastu a jeho rozčlenenia na pracovné polia o šírke max. do 50 m. Ťažba je prevádzaná cez krátenie surových kmeňov s následným použitím koní a približovacieho prostriedku. Oproti iným porastom sa kladie dôraz na smerovú stínku s prípadným jednotlivým

vyťahovaním a prepínaním surových kmeňov, prípadne ich častí. **Obrovskou nevýhodou oproti iným vyspelým krajinám je nízka hustota lesných ciest. S jednou údolnou cestou a 800 metrovými svahmi je prakticky veľmi ťažké realizovať prírode blízke hospodárenie.**

PRAKTICKÝ PRÍKLAD V DIELCI 294 10

Vek 100 r., výmera 17,71 ha, sm 95 %, jd 3%, bk 2%, celková zásoba 10500 m³ z toho 590 m³/ha. Predpis LHP: cloný rub v pásoch v dvojfázovom prevedení 5000 m³ (282 m³/ha – 48 %), zalesňovanie 7,00 ha z toho 5,70 ha umele, obnovná doba 40 r.

Zmena predpisu: účelový výber na celej ploche 3500 m³ (197 m³/ha – 33 %), zalesňovanie: podsadba 4 ha.

Po celkovej technologickej príprave porastu bola existujúca približovacia sieť doplnená 6 novými približovacími linkami o priemernej šírke pracovných polí 45 m, vybudované dva nové výjazdy na odvoznú cestu a zrekonštruované dva odvozné miesta.

V prvom zásahu bola prevedená ťažba na celom dieľci o sile 96 m³/ha – 16 % (1700 m³). Hlavným kritériom rubnej zrelosti je stanovená cieľová hrúbka 50 cm. Pri realizácii prvého zásahu v tomto, ale aj iných podobných porastoch sa stretávam s pomerne veľkým výskytom poškodených úrovňových aj podúrovňových jedincov. Je to odraz nevykonávaných výchovných zásahov v predrubných porastoch, ktoré sú neustále odsúvané na úkor napadnutej kalamity a v tomto prípade plne platí, že nevykonaním ťažby sa narobí viac zla ako jej prevedením. Takže na prvý zásah boli odstránené všetky výrazne poškodené jedince bez ohľadu na výškové postavenie a hrúbku. Porast bol následne podsadený drevinami buk, jedľa a brest na plánovanej ploche.

V ďalšom zásahu (s dobou návratu 4 – 6 rokov) bude posúdený stav porastu po vykonanom prvom zásahu a predmetom ťažby budú všetky jedince o hrúbke 50 cm pri intenzite 101 m³/ha – 17% (1800 m³). Pri vyznačovaní ťažby budem najviac dbať na to, aby nedochádzalo k rovnomernému odrastaniu spodnej vrstvy cez regulovaný prísun svetla. ■

Vladimír Florek je lesník na LS Paráč, OZ Námestovo

Zľava J. Mindáš, Z. Kramplová, M. Dolňan

Fotografia a slovo

Ján MIČOVSKÝ

Hlas profesora Kríža sa pod gotickou klenbou Horehronského múzea v Brezne rozlieha 4. apríla mocne, priam ako v Opere. Pieseň je smutná, ale asi to tak má aj byť. Nasledujúci príhovor Milana Dolňana núti k zamysleniu. Riaditeľ tunajších mestských lesov najprv v dlhom, predlhom úvode menovite víta rezortnú ministerku, štátnych tajomníkov, generálneho riaditeľa, župana, primátora, riaditeľov, prednostov... Pokračuje vetou, ktorá úprimne rozosmeje „...**viete, nie som priateľ dlhých privítaní...**“, aby vzápätí všetkých zväznil: „...**v tom množstve mimoriadnych hostí, ktorí prijali pozvanie, vidím dôkaz pochopenia, že katastrofa sa netýka len Vysokých Tatier... ďakujem všetkým lesníkom, ktorí prekonali sami seba... netajím, že napriek obrovskému úsiliu nie je ešte kalamita celkom spracovaná... nemuselo tomu tak byť, škoda, že tí čo toľko hovoria o potrebe chrániť, robia v skutočnosti pravý opak...**“ Šéf VÚC Milan Murgaš ešte prítvrdzuje: „...**nad ekologickým terorizmom musí zviazať historická skúsenosť generácií...**“, aby následne vpustil do zelektrizovaného priestoru skepsu „...**tušenia chamtivosti...**“

Čoho sme to tu vlastne svedkami? Fotograf Peter Berčík, hlavná postava podujatia, odpovedá úsporným gestom – načo rečí, za mňa hovoria fotografie...! A práve o tie ide. Sme na vernisáži výstavy Tri roky po..., ktorou známy fotograf približuje nielen likvidáciu kalamity z novembra 2005, ale predovšetkým ľudský rozmer tejto udalosti. Udalosti, ktorá neoklamateľne preverila hranicu medzi rečami a činmi. Už po krátkej prechádzke pomedzi vystavenými dielami pozorný návštevník zistí, komu predovšetkým patrí autora sympatia. Kráse hór. A ľudskej húževnatosti, ktorú neodveje žiadny víchor.

Z hostí oslovím dvoch prominentných. Milan Murgaš kuloárne ďalej rozvíja svoj príhovor: „**Som už dosť starý na to, aby som sa nebál hovoriť pravdu. Les tu vždy žil a živil. Vzdávam úctu lesníkom. Im patrí rozhodovať o ňom!**“.

Pani Zdenky Kramplovej, v ktorej príhovore zaznel aj prísľub toho, že „...**Bratislava na tento skúšaný kraj určite nezabudne**“ sa spytujem, či by ťažkú zákopovú vojnu v našich lesoch medzi lesníkmi a ochranármi nepomohlo ukončiť nepochopiteľne dlho odkladané vyhlásenie zónácie lesov. „**Celkom iste, no chceme vám pripomenúť, že potrebujeme dostávať čo najviac podnetov priamo od vašich lesníkov. Potom sa aj nám ľahšie hýbe vecami...**“

Mestským kolegom z Brezna treba poďakovať. Za vernisáž, ktorá zapôsobila, za výstavu, ktorá zaujala, za podujatie, ktoré Brezno – a jeho rázovité okolie – priblížilo o ďalší krok k nepísanému titulu kultového miesta slovenského lesníctva. ■

Múzeum ako na dlani

Peter GOGOLA

Prvý aprílový deň bol dňom slávnostného otvorenia výstavy, ktorou sa v budove generálneho riaditeľstva š.p. LESY SR predstavuje Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene.

Táto inštitúcia je od prvého januára organizačnou jednotkou generálneho riaditeľstva. Tento fakt bol prvotnou motiváciou pre rozhodnutie predstaviť múzeum tým najprirodzenejším spôsobom – výstavou. Nápad dostal konkrétnu podobu a tak sa vďaka výstave môžu o histórii i súčasnosti LDM dozvedieť viac zamestnanci GR, odštepných závodov i návštevníci. Vďaka prehľadnej, esteticky i priestorovo veľmi dobre zvládnutej prezentácii tak majú múzeum „ako na dlani“. V krátkom príhovore na úvod slávnostného otvorenia vedúca múzea Mgr. Ľubica Miľanová konštatovala, že „**prvý návrh na vytvorenie lesníckeho múzea sa zrodil práve v budove Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Banskej Bystrici v roku 1924 a jeho pôvodcom bol Július Barták. Tým, že sa múzeum stalo súčasťou generálneho riaditeľstva, sa pomyselný kruh symbolicky uzatvára.**“

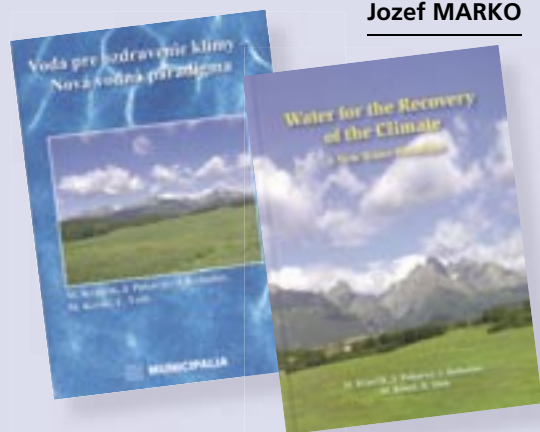
Výstava potrvá do 30. apríla. ■

Kolektív pracovníkov Lesníckeho a drevárskeho múzea

Nová vodná paradigma

Jozef MARKO

Sú knihy, ktoré akoby nevedeli, čo chcú povedať, ale sú aj knihy, ktoré majú ambíciu zmeniť svet. K druhej skupine patrí kniha pod názvom "Voda pre ozdravenie klímy - Nová vodná paradigma" publikovaná v septembri minulého roku kolektívom autorov združených okolo MVO Ľudia a voda. Na rozdiel od väčšiny publikácií, ktoré sa zaoberajú dopadom klimatickej zmeny na obbeh vody v krajine, táto kniha si všima i opačný vzťah, t.j. dopad zmien obehu vody v krajine na regionálnu klímu.

Človek mení obbeh vody v krajine mnohorakým, avšak takmer vždy škodlivým spôsobom. Les zadrží, vsiakne a odparí viac vody ako poľnohospodárska pôda. Preto sa pri premene lesa na poľnohospodársku pôdu zvyšuje odtok vody z krajiny. Tento trend je ešte oveľa výraznejší pri premene poľnohospodárskej pôdy na urbanizovanú plochu. Zníženie vsaku znamená zníženie dopĺňania podzemných vôd. Zníženie výparu znamená menšie ochladzovanie povrchu a teda jeho prehrievanie. Jediné, čo sa drasticky zvyšuje, je podiel vody, ktorá bez úžitku odtečie do mora.

Vyparená voda teda z hľadiska tejto knihy, najmä pri súčasnom trende otepľovania klímy, vôbec nie je stratená. Vyparená voda vyššie v atmosfére vplyvom chladu kondenzuje a vytvára oblaky, ktoré odrážajú slnečné žiarenie a vracajú sa späť v podobe dažďa. Opakovanie tohto procesu sa podobá sa dômyselnému chladiarenskému zariadeniu. Oblaky a výpar sú podľa NASA zodpovedné za 66.5% celkového ochladzovania zemegule.

Osud slnečného žiarenia, ktoré dopadne na krajinu taktiež závisí od prítomnosti či neprítomnosti vody. Ak je voda v krajine v príslušnom množstve prítomná, môže sa meniť na vodnú paru. Slnečná energia viazaná vo vodnej pare sa prenáša ďalej a uvoľňuje sa až pri jej kondenzácii na chladných miestach. Ak voda v krajine nie je prítomná, veľká časť slnečnej energie sa mení na citeľné teplo a teplota prostredia sa prudko zvyšuje. Kým sa v odvodnenej krajine až 60 % prichádzajúcej radiácie mení na citeľné teplo, v krajine dostatočne zásobenej vodou môže byť až 80 % radiácie viazané do skupenského tepla výparu vody a na citeľné teplo sa mení len podstatne menšia časť slnečného žiarenia. Vôbec sa nejedná o malé množstvá tepla. Pokles výparu o 1 mm za deň na celkovej

LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých

Víkend na lesníckej chate

Lucia HANKOVÁ

POD VRCHOLOM TRIBEČA

Neďaleko mesta Topoľčianky, pod vrcholom Tribeča, podľa ktorého je pomenované celé pohorie, sa v malebnom prírodnom prostredí nachádza chata Tribeč. Chata označovaná aj ako prevádzkové účelové zariadenie - PUZ Tribeč, bola postavená v roku 1979 a v minulosti slúžila na štátnu reprezentáciu poľovníctva. V roku 2006 bola zrekonštruovaná a patrí do kategórie veľmi obľúbených chat. Ubytovacia kapacita je 13 lôžok s možnosťou ďalšej prístelky. Izby sú vybavené samostatnými sociálnymi zariadeniami. Chata ponúka stravovanie a ubytovanie v dvojlôžkových a trojlôžkových izbách a v jednom dvojlôžkovom apartmáne. Jedáleň so štýlovou poľovníckou výzdobou je často využívaná pri firemných školeniach, seminároch prípadne pri rozličných spoločenských akciách pre cca. 40 osôb.

Tip na výlet: Návštevník by nemal obísť iba niekoľko kilometrov vzdialenú jedinečnú zubriu zvernicu. Za návštevu stoja aj samotné Topoľčianky, kde nájdete poľovnícky zámok s príhľadným parkom a originálnymi troma sochami Alojza Štróbla, Topoľčiansky kaštieľ Národný žrebčín a Múzeum koní s možnosťou prehladky. Vo vinárskych závodoch Topoľčianky na vás čaká ochutnávka kvalitného vína. Pre milovníkov turistiky dávame do povedomia vychádzky k zrúcaninám Hrušovského alebo Gýmešského hradu a k Jeleneckej gaštanici. Z najvyššieho vrchu Veľkého Tribeča (829 m n.m.) sa Vám naskytne panoramatický výhľad na celý región.

Objednávky pobytov: LESY SR, š. p. Banská Bystrica, Odštepny závod Topoľčianky, www.lesy.sk, 0371/ 640 34 24, 0918 333 779. ■

PUZ Tribeč

ploche Slovenska spôsobuje uvoľnenie citeľného tepla cca 35 000 GWh za jediný slnečný deň. Toto množstvo tepla presahuje celoročný výkon všetkých elektrární v SR.

Kniha vyzdvihuje klimatizačnú úlohu rastlín, najmä stromov. Strom s priemerom koruny 10 m, ak je dobre zásobený vodou, vyparí za slnečný deň 400 l vody. Na premenu vody z kvapalného skupenstva na vodnú paru spotrebuje 280 kWh slnečnej energie. Toto množstvo energie predstavuje rozdiel medzi tieňom stromu a tieňom slnečníka s rovnakým priemerom. V priebehu slnečného dňa takýto strom chladí výkonom 20 – 30 kW, čo je výkon porovnateľný s viac než 10 klimatizačnými jednotkami. Strom je pritom „poháňaný“ iba slnečnou energiou, je z recyklovateľných materiálov, vyžaduje si minimálnu údržbu a výdaj vodnej pary v každej sekunde optimalizujú milióny prieduchov, ktoré reagujú na teplotu a vlhkosť v okolí. V porovnaní s chladničkou alebo klimatizačným zariadením strom pracuje úplne nehlukne, naopak, hluk a prach pohlcuje a viaže CO₂.

Ambíciou kolektívu autorov knihy je zmeniť súčasnú prax odvodňovania veľkých území odlesňovaním, poľnohospodárskou

činnosťou či kanalizovaním dažďových vôd v mestách. Riešenie vidia v pomerne jednoduchých vodozádržných opatreniach, aké ľudia u nás i v iných častiach sveta aplikovali po stáročia a tisíročia. Slúžili na získavanie nových zdrojov vody a často sú totožné s protipovodňovými a protieróznymi opatreniami. Pri masovom použití môžu znásobiť množstvo vody využiteľnej pre ľudí, prírodu a výrobu. Zároveň môžu zmierniť mikro- a makroklimatické problémy spôsobené odvodňovaním krajiny, a tak prispieť k ozdraveniu klímy.

Kniha "Voda pre ozdravenie klímy - Nová vodná paradigma" vzbudila v odborných kruhoch značnú pozornosť, čoho najviditeľnejším výrazom bolo udelenie prestížnej ceny NEF Hospodárskeho klubu "Zlatý biatec" vo februári tohto roku vedúcemu kolektívu autorov Ing. Michalovi Kravčíkovi. LESY SR prispeli k otvoreniu dveri do sveta publikácií tým, že promptne finančne podporili jej vydanie v anglickom jazyku.

Kniha začína vzbudzovať pozornosť vo svete, naposledy v Bruseli na konferencii o Európskej vodnej politike 7. marca 2008 v Európskom parlamente. Slovenská verzia publikácie je na www.vodnaparadigma.sk. ■

Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia

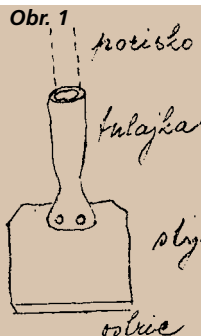
Tatiana FIGUROVÁ

V predchádzajúcom čísle sme čitateľa zoznámili s dotazníkovou akciou Slovenského národného múzea v Martine v roku 1943, ktorú viedol etnograf Andrej Polonec. Zameraná bola na lesné zamestnanie slovenského ľudu a archívny materiál prezrádza, že sa jej zúčastnilo sedemnást' lesných správ (pre podobnosť názvov niektorých lesných správ uvádzame ich ďalšie pomenovanie v texte): Správy Štátnych lesov Slovenská Ľupča, Správy Štátnych lesov Sv. Ondrej, Správy Štátnych lesov Jasenie v Predajnej (ďalej Jasenie), Správy Štátnych lesov v Predajnej (ďalej Predajná), Správy Štátnych lesov Hronec v Štiavničke (ďalej Hronec), Správy Štátnych lesov v Štiavničke (ďalej Štiavnička), Osrblianskej správy štátnych lesov v Hronci, Správy Štátnych lesov Krám, p. Čierny Balog, Správy Štátnych lesov Závadka nad Hronom, Správy Štátnych lesov v Dobroči, Správy Štátnych lesov v Beňuši (ďalej Beňuš), Správy Štátnych lesov Bacúch v Beňuši (ďalej Bacúch), Správy Štátnych lesov Pohorelská Maša, Správy Štátnych lesov Červená Skala, Správy Štátnych lesov v Starých Horách, Správy Štátnych lesov Banská Bystrica a Správy Štátnych lesov Michalová.

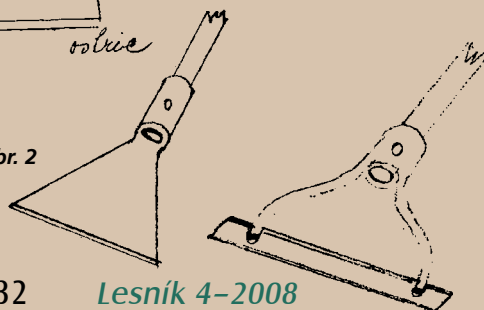
Prvé čítanie z týchto dotazníkov sme v predchádzajúcom čísle skončili stínkou stromu. Pracovné úkony, ktoré po zoťatí stromu nasledovali – okliesnenie konárov a odkôrnenie – časť pisateľov v dotazníkoch zhrnula do jedinej vety, ale viacerí z nich im dokázali venovať relatívne veľký priestor. V dotazníku z Hronca čítame: Po zoťatí stromu sa tento ďalej spracuje dľa toho, či ide o výrobu guľatiny alebo paliva. Pri výrobe dlhého úžitkového dreva „kláty“ strom sa zbaví halúz sekerou „okliesni sa“, načo drevorubač prikróči pri ihličnatom dreve k odkôrneniu alebo z listnatého dreva vyreže súci klát. V Dobroči boli ešte detailnejší: **Po zoťatí prídu robotníci „rámači“ a strom „obrámú“ (odvetvia). Za tými prídu v lete, keď sa kôra lúpe „bielači“ (lúpači) a v jeseni „škrabáči“.** Bielači smrekového stroma „orajzujú“ (okružujú) na dĺžku vyrábanej smrekovej – trieslovej kôry „stykami“ (lupákmi) „zapažitia“ (rozparu) a „obiela“ (olúpajú). V jasannej a zimnej dobe „škrabáči“ strom „oškrabú“. V Slovenskej Ľupči **bieliači** v lete zbavia strom kôry pomocou **štilcov**. Zimné **škrabanie** sa od letného v Ľupči líši tým, že stromy sa zbavujú kôry širokými sekerami **tešlicami**. V Beňuši v lete lúpali kôru **štikmi**, v zime obsekávali sekerou, Jasenie píše, že **odlupovanie kôry na jar za mladzgy menujú bielením a prevádzajú ho tzv. lupákmi**. V zime používajú sekery alebo škrabáky. V Závadke uvádzajú, že **kôra sa odstraňuje v dobe letnej „na miazge“ lúpaním, v zimnej**

dobe strúhaním pomocou „styku“ a keď je kôra veľmi zamrznutá odsekávaním kôry sekerou, to je tzv. „kresanie“. K tejto informácii priložili aj kresbu styku-škrabáku. Kresanie považovali za najneprijemnejšiu robotu a celú prácu spojenú s výrobou guľatiny označovali týmto pojmom. V Hronci dodali, že **na odkôrnenie tenšej guľatiny alebo žrdoviny používa sa oberučný nôž zvaný „Ošník“.**

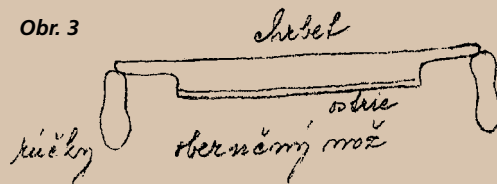
Nie vždy strom odkôrnil priamo na mieste stínky. Ako píše Osrblianska správa štátnych lesov v Hronci, ak sa malo drevo spúšťať zo strmých svahov, odkôrňovalo sa až potom, aby nedosahovalo veľkú rýchlosť a nepoškodilo sa: **Pred spúšťaním dreva (kmeňov) silnejší koniec sa „zašaruje“...poťažne zakreše sa hrubší koniec po celom obvode až na 1/4 priemeru, aby sa drevo pri spúšťaní neštiepalo a pôda sa rozrytím nepoškodila...** Neskôr **zašarovanú** časťku kmeňa (**kánik**) **odrežú**. V Závadke hovorili, že **drevo sa zakání**, v Dobroči zašaruje na hrushku, v Čiernom Balogu nazývali také drevo **šarované** a hrubý koniec volali **káň**. V Beňuši uviedli: **Stromy sa spúšťajú tenším koncom nadol. Strom sa neokliesňuje celkom do tenšieho konca, necháva sa malý vrchovčok, čím sa docieľuje toho, že sa guľatina tak veľmi neláme pri spúšťaní. Okrem toho, keď je ponechaný vrchovec, drevo skorej vyschne.** Na rozdiel od nich v Čiernom Balogu napísali, že keď náhodou ide niektorý kmeň tenkým koncom

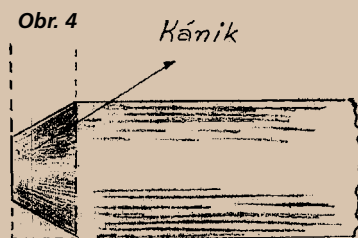
Obr. 2

Obr. 3

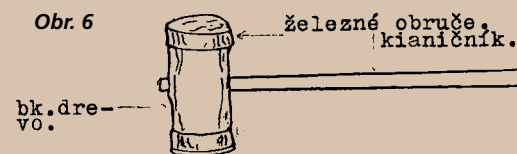
Obr. 4

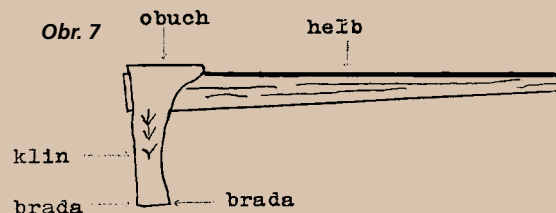
Obr. 5
sekerou:

Obr. 6

Obr. 7

> špalda.

dolu, dosahuje väčšiu rýchlosť, často mení smer a je nebezpečnejší pre spulurobotníkov pracujúcich dole. Preto **užívajú tunajší robotníci zvláštneho varovného zvolania „varuj sa veršeňa!“**. V Červenej Skale spúšťali strom hrubším koncom dolu, čiže húzerom (územkom) a len vo výnimočných prípadoch **vrchovcom**.

Nie vždy sa drevo hneď po zoťatí spúšťalo dole. V Slovenskej Lupči **obriadené stromy sa obyčajne nechávajú na mieste, najmä vo svahoch vyschnúť a po 1 – 3 mesiacoch sa prikróči k obracačke, poťažne k spúšťačke**. V Štiavničke sa tvrdé palivové drevo uložilo pri pni cez leto, aby uschlo a až potom sa sblížovalo. V Slovenskej Lupči sa ihličnany spúšťali hneď dole, z listnáčov sa najprv vybrali stromy súce k porezu **alebo iné špeciálne kusy** a tie sa spustili na miesta prístupné vozom. Zvyšok sa, ak to poloha dovoľovala, spracoval hneď na mieste na palivo. Pisateľ v dotazníku takto opisuje postup výroby paliva: **Traja rubáči tvoria jeden celok. Dvaja režu stromy na jeden meter dlhé kusy a tretí porezané drevo s pomocou obyčajnej sekery a „špaldy“ (klinovka) káľa kláty na polená, pričom používa ešte drevených klinov a „kyjaňu“ alebo „okovanec“**,... A dodáva: **Veľmo dôležité je, kde má rubáč kláta započat, lebo od toho závisí tempo práce. Nečudo potom, keď starý rubáč na smrteľnej posteli mal pre mladého syna len jeden odkaz a to: „Syn môj, kláta si ber vždy len od tenšieho konca“**. ■

(Pokračovanie nabudúce)

Tatiana Figurová,
Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

KRESBY:

Obr. 1: Škrabák-styk, tak ako ho nakreslili v Závadke

Obr. 2: Tvary škrabačiek z Červenej Skaly

Obr. 3: Oberučný nôž – kresba zo Závadky

Obr. 4: Kánik v dotazníku z Osrblianskej správy štátnych lesov v Hronci

Obr. 5: Sekery, medzi nimi sekera-špalda, nakreslené v Starých Horách s nasledovným popisom: *Špalda je druh sekery, ktorý sa používa pri kálaní paliv. dreva. Líce špaldy býva drsné, za tým účelom, aby pri štiepaní dreva nebola špalda vyhadzovaná. Sekery tu uvedených druhov väčšinou zhotovovali miestni kováči.*

Obr. 6: Okovanec, tak ako ho nakreslili a popisali v Dobroči: *Okovanec sa používa na kálanie (bitie na špaldu) a má tú výhodu, že nepoškodzuje „špaldu“.*

Obr. 7: Špalda – kálačka z Dobroče: *Používa sa pri kálaní dreva – výhodu má, že ma široký „obuch“ a preto sa nekazí „okovanec“.*

Ludová hudba Vršteň

O huslistovi Ing. Milanovi VOSKÁROVI

Na klavíri vie hrať aj hluchý. Na husliach nie

Jozef MARKO

Ing. Voskár a jeho husle

Urpín, Partizán, Bystrina, Marina, Mladosť. To sú názvy iba niektorých súborov a zoskupení, v ktorých doteraz hrával oblastný kontrolór š.p. LESY SR pre Banskobystrický kraj Ing. Milan Voskár. Od roku 2001 je primášom, teda prvým a vlastne jediným huslistom v ľudovej hudbe Vršteň, ktorá zvykne na pozvanie hrať na svadbách, plesoch, zábavách, firemných a rodinných oslavách, ale aj na pohreboch. Ing. Voskár hovorí, že keď sa akcie, na ktorých hrá Vršteň v zostave štyroch – piatich muzikantov nahromadia, tak je toho aj na ich manželky viac ako dosť a zašomrú si. „Ale viete ako to je. Niekto čumí doma na telku, niekto chodí do krčmy na pivo a ja si chodím zahrať. Každý chlap by mal mať nejakého konička.“

Súhlasím, určite je lepšie hrať na hudobný nástroj a rozdávať vlastnoručne vyludzovanými tónmi a melódiami radosť, ako hľadiť v zafajčenom pohostinstve na dno pohárika a nadávať na všetko a na všetkých okolo seba. Obľúbeným nástrojom Ing. Voskára sú husle. Prečo? **„V husliach sa tvorí tón. Nie sú na nich žiadne gombíky, pražce, alebo vyvrtané dierky. Napríklad na klavíri sa naučí hrať aj hluchý, ale na husliach veru nie. Stačí dať prst o milimeter vedľa a ťažko sa to počúva,**“ vysvetľuje s úsmevom Ing. Voskár. Keď sa ho pýtam, či má vzácné alebo drahé husle, tak sa zasmeje druhýkrát a ešte hlasnejšie. Dodáva, že jeho nástroj pochádza z obdobia socializmu a vie na ňom zahrať iba on. Skutočne kvalitné husle sú mimoriadne drahé a Ing. Voskár je rád, ak si môže kúpiť nové struny.

Ing. Voskára viedla odmláčka k hudbe jeho mama. Od siedmich rokov navštevoval ľudovú školu umenia a vystupoval v rôznych súboroch. Postupne sa u neho vyprofiloval najbližší vzťah k folklóru. Slovenský folklór považuje za svetový klenot, ktorý je podľa jeho názoru Slovákmi nedocenený. Spomína si napríklad na časy, keď hral v uznanom súbore Partizán. Raz sa s ním zúčastnil na festivale vo Walese so 6,5 tisíc účastníkmi a Partizán vyhral svoju kategóriu. **„Tolko podpisov som v živote nerozdal. Dokonca ani na doklady počas zátvoriek! Boli sme všetci zo súboru prekvapení a zaskočení záujmom o nás. Ľudia nás pristavovali, chceli podpisy, robili si s nami spoločné fotografie. Niečo také sme na Slovensku**

nikdy nezažili,“ hovorí Ing. Voskár.

Žiaľ, dnes už ani špičkové a kvalitné folklórne súbory nemajú takú finančnú podporu ako pred pár rokmi. A cestovať na zájazdy a festivaly v rámci dovolenky nie je z rodinných dôvodov pre Ing. Voskára a iných zameraných folkloristov únosné. Láska k hudbe je ale silnejšia a ako už bolo spomenuté, Ing. Voskár sa realizuje v ľudovej hudbe Vršteň, ktorá je schopná zahrať ľudovky, swing, ale aj Biely kvet od Žbirku alebo hity od Elánu. **„Požadavky na akciách sú niekedy neadekvátne zloženiu kapely. Jedna podgurážená pani raz od nás chcela, aby sme zahráli nejakú pieseň od Madonny... Alebo keď sme hrali na Silvestra v Poľsku a vtedy sme ešte boli repertoárovu zameraní len na ľudovú hudbu, fanynka Whitney Houston silou-mocou chcela, aby sme zahráli niečo od nej,**“ opäť sa usmieva Ing. Voskár.

Hudobníci z kapely Vršteň videli už z pódii, na ktorých vystupujú, všeličo. V baviaciach sa spoločnostiach ľudia sa odohrávajú všakové mikropribehy. Muzikanti sa nechtiac stávajú niekedy ich súčasťou. Napríklad vtedy, keď sa solventný manžel opije a prestane si všimáť svoju polovičku. Tej nenapadne nič lepšie, ako sa opiť tiež a vyvolať prostredníctvom svárnych a šikovných muzikantov žiarlivú scénu. Život je autor, ktorého nepretromfne žiadny dramatik alebo spisovateľ. Ti predsa musia písať príbehy, ktoré znesie aj papier, nie to ešte čitateľa Lesníka ☺ ■

Vážení zákazníci firma SloVLADA pripravila pre Vás súťaž. Od 1.2.2008 pri kúpe terénneho vozidla LADA NIVA za akciovú cenu 50 nových zaregistrovaných majiteľov vozidla LADA NIVA automaticky postúpi do žrebovania, v ktorom môžu získať osobný automobil KALINA Sedan.

LADA NIVA 4x4 si teraz môžete kúpiť už od **299 999** Sk s DPH*
Navyše vaše nové auto môžete mať už od **61 855** Sk s DPH pri financovaní prostredníctvom ISTROLEASING.

* 3% zľava pre poľovníkov a rybárov

Jar plná lásky

LADA Kalina si teraz môžete kúpiť už od **224 900** Sk s DPH.
Navyše vaše nové auto môžete mať už od **44 980** Sk s DPH pri financovaní prostredníctvom ISTROLEASING.

Bratislava, 02/ 62 52 08 91 • Zvolen, 045/ 53 21 611 • Kriváň, 045/ 564 92 40 • Martin, 043/ 42 24 255 •
Zlaté Moravce, 037/ 64 25 841 • Michalovce, 056/ 64 95 770 • Považská Bystrica, 042/ 43 26 577 •
Štúrovo, 036/ 75 23 974 • Banská Bystrica, 048/ 42 85 555 • Liptovský Mikuláš, 044/ 55 22 047 •
Nové Zámky, 035/ 64 00 124 • Budmerice, 033/ 64 48 401 • Kysucké Nové Mesto, 041/ 421 15 90 •
Žilina, 041/ 72 47 301 • Humenné, 057/ 788 27 11 • Košice, 055/ 69 92 197 • Smižany, 053/ 44 33 654 •
Trnava, 033/ 55 45 096 • Nitra, 037/ 652 04 64 •

Omladenie áno. Ale nie zo dňa na deň

Jozef MARKO

Na niektorých odštepných závodoch a lesných správach viac, na niektorých menej riešia naši kolegovia problém generáčnej výmeny, oksylčenia lesníckej krvi mladými prírastkami so záujmom o prácu v lese a pre les. Kolegovia z lesníckej prevádzky sa väčšinou zhodujú v tom, že nie je núdza o lesných inžinierov. Nedostatok je absolventov stredných odborných lesníckych škôl, ktorí by obsadili voľné miesta lesníkov na lesných obvodoch a technikov na lesných správach. Na OZ Rožňava ma zaujal iný aspekt tohto problému. Nejde len o samotné obsadenie pracovných pozícií, ktoré vznikajú prirodzeným a pokračujúcim odchodom starších kolegov do starobného dôchodku. Našou spoločnou snahou by malo byť ich obsadenie kvalitnými odborníkmi, pripravenými plnohodnotne zvládnuť obsah a rozsah úloh, ktoré prevzmu po odchádzajúcich kolegoch.

Prečo spomínam v tejto súvislosti práve OZ Rožňava? Riaditeľ závodu Ing. Arpád Kavečanky totiž dáva určite inšpirujúci návod aj pre iné odštepne závody a ich pracovníkov zodpovedných za túto oblasť. Po nástupe do funkcie pred viac ako rokom zistil,

že v priebehu niekoľkých mesiacov má odísť do dôchodku až dvanásť zamestnancov. „Uvedomil som si, že skúsených ostrieľaných kolegov nebude možné len tak nahradiť, že to nepôjde zo dňa na deň. A tak som začal s prijímaním a presunmi mladých perspektívnych pracovníkov na pozície, na ktorých mali možnosť sa zapracovať, pripraviť sa na to, čo ich čaká, aby bol ich prechod na uvoľnené pozície plynulý a bez vážnejších problémov,“ povedal mi riaditeľ rožňavského závodu.

A ešte niečo je okrem prezieravosti sympatické na jeho postupe. V priebehu minulého roka prijal do stavu zamestnancov tri ženy lesníčky. Dve na ústredie OZ - na pozície pestovateľky a referentky vnútornej správy a tretiu na Lesnú správu Ladová. Myslím si totiž, že tak, ako by sme medzi ústavnými činiteľmi a politikmi privítali vo všeobecnosti viac príslušníčok nežného pohlavia kvôli ich slušnejšiemu a racionálnejšiemu vystupovaniu a spôsobu riešenia problémov akého sme schopní my muži, tak mi asi nebudete oponovať ak napíšem, že lesnícky stav by oživilo viac žien v zelenom. A vôbec nie iba preto, že by im lesnícka uniforma pristala viac ako nám mužom... ■

Pointa: zbytočný (?) hurhaj

Peter GOGOLA

Informácia, ktorú priniesli agentúry v posledný marcový štvrtok, je jasná ako facka: všetky podnety, vznesené mimovládny ochranárskymi organizáciami, voči postupu lesníkov zo Štátnych lesov TANAPu pri likvidácii následkov veternej kalamity z novembra 2004 boli neoprávnené. K tomuto záveru prišla inšpekcia životného prostredia aj orgány činné v trestnom konaní: nezistili porušenie ustanovení zákona o ochrane prírody a krajiny ani v jednom prípade. Správička zanikla v záplave iných, bola takpovediac „kopnutá pod koberec“. Žiada sa však dodať jedno: ak si verejnosť pamätá na emocionálne nabitú posolstvá bulvárnych médií, musí byť sklamaná. Na čo bol dobrý celý ten hur-

haj? V mene čoho mladí ľudia riskovali svoje zdravie (životy?) pri blokovaní ťažby v Tichej a Kóprovej doline? Kom poslúžili svojim odhodlaním? Nech je odpoveď akákoľvek, jedno je isté: celý cirkus bol zbytočný. Komu to pomohlo? Ochránárom? Lesníkom? Lesu? Asi nie. Neposlúžilo to žiadnemu zmysluplnému cieľu. Len zopár kariéristov sa zviditeľnili.

K celej záležitosti mi ostáva dodať jedno: vysoko si ctím a vážim každého, komu leží na srdci stav našich lesov. Zároveň však tvrdím, že laici, nech by bola ich snaha posvätená tými najúprimnejšími a najčestnejšími úmyslami, nemajú rozhodovať tam, kde musia nastúpiť profesionáli a odborníci. Posúdiť, rozhodnúť a konať. A samozrejme, niest za rozhodnutia zodpovednosť. A všetkých mudrantsov, „vševvedkov“ a tlčhubov, čo robia len hurhaj, by som hnal z lesa drúkom. Aspoň by mal bulvár o čom písať... ■

Prečo mám rád les

prof. Milan Križo

bývalý vysokoškolský pedagóg,
lesník a folklorista

Ako lesník – vedec a pedagóg, som sa počas svojej vedeckej kariéry venoval botanike. Les vnímam ako útvar, ktorý po ústupe severského ľadovca z územia strednej Európy obsadil takmer celé toto územie. Prejavil neuveriteľnú životaschopnosť a životodarnosť. Stal sa dominantným systémom v krajine. Bez lesa, bez zelených rastlín by nebol možný život nás – heterofágov, ktorí sme závislí na prijíme organických látok. Les udržiava vyrovnanosť klímy, vodný režim krajiny a mnoho, mnoho ďalších faktorov. Preto je les útvar, ktorý stojí za to, aby sme ho študovali, aby sme poznali jeho miesto v krajine a jeho význam pre človeka. Nie je to fantastické? A tým najúžasnejším miestom pre mňa je Poľana. Je to miesto, ktoré mi nasdormti prírastlo k srdcu. Prírastlo mi k srdcu ako vedcovi, lesníkovi i Slovákov, pochádzajúcemu z Hrochote, z Podpoľania. ■

V stredu 19. marca v nočných hodinách sa vedcom z Počítačového ústavu Akadémie vied podarilo uskutočniť najrýchlejší prenos dát v dejinách ľudstva - 300 terabit/sec. Podarilo sa nám zistiť podrobnosti úspechu:

Počas oslavy menín riaditeľa ústavu mierne podnapitý vedec František Taraba narazil hlavou do skrine, na ktorej bola krabica s harddiskami. Následne 40 harddiskov Seagate Barracuda 500 GB padlo na zem z výšky 1,5 metra. Vedci na nasledujúci deň exaktne určili, že rýchlosť prenosu údajov pri tejto operácii dosiahla až 300 terabit/sec. ■

Rubriku pripravuje: **Ferko Tárjko**

Uveríte?

	značka spatu	potriasal (nár.)	natahol topánky na nohy	české mužské meno	bývalý americký maratónec	získal mlieko od kravy	domáce meno Elemira	rímske číslo 104
spolu-bojovník								
popichali								
chemické vlákno	začiatok tajničky	3. časť tajničky						
Pomôcky: ELAL, koir, semi, Fejes	odstráň chybu	2. časť tajničky					organická zlučнина	jediná
dobre (hovor.)			obúchaj		maďarský prozaik chemický radikál			
značka platiny			zvuková stránka skladby prílepia		ženské meno ECV Ilavy			
ronenie (bás.)			krajania štrková časť púšte Sahary			baňa na kameň okraj (zried.)		
nástenný gobelín				neza-výjalo vrenie			popevok citoslovce upozornenia	
vyliatie				vlastnil destilát z hroznovej šťavy	EČV Košíc polámaný les		olúpil (expr.)	koniec tajničky
Pomôcky: Kulal, serif, amilian	tápol žalobca (práv.)				prenos pohybu výrobca síť			
liek proti horúčke					ošetrovanie vína umelecký tanec			
vlákno z kokosového orecha				natklo poskytlo			značka kozmetiky	
čierňava			niečo do-datočne približne predložka				EČV Bratislavy začiatky dní	
opica (zried.)			zakričím				kút ktorým smerom	
kód Rumunska			mužské meno japonské vlákno			osviežu-jujú nápoj zorať		
Pomôcky: Edelen, mélika, solera	skratka violy dębna na oblie		pochutina prvý preklad Bible		býv. aero-linie USA hňila (nár.)			
predpona (polovica)				značka hlinika štvorček (typ.)			zdíhavo nespál	
konzervujete dymom					španiel-ska rieka čln na Rýne			
usadenina v peci (hut.)								
izraelské aerolínie				vlk z Knihy džungli				
okrasná rastlina				hora v Keni				

Sedia dve sovy v noci na stro-ma a jedna spraví:
„Huuuu!“
Druhá na to: „Si blbá ...čo ma straší?!“

Ide chlap na Harley, čierna kožená bunda, čierna prilba a frčí si to 250 km/h a zrazu vidí, priamo oproti nemu letí vrabec. Za pár sekúnd PRÁSK - vrabec narazí do prilby.

Omráčený vrabec leží na zemi, motorkár zastaví, vezme ho do ruky a hovorí si:

„Chudák vrabec, čo teraz s nim.“ Tak ho vezme domov, dá ho do kletky, dá mu tam mištičku s vodou, kúsok chleba a nechá ho tak.

Vrabec sa asi po dvoch hodinách preberie, rozhladne sa a hovorí si:

„Mreže ... voda ... chleba ... dofrasa, ja som ho zabil !!!“

Mierne pripitý študent lesnickej fakulty vojde do kabinetu profesora a pýta sa:

- Pán profesor, môže mierne pripitý študent prísť na skúšku?
- No dobre. Čo už s vami...
Môže! - odvetí profesor.

- Chlapci, - študent sa obrátil smerom k dverám a kričí - pri-neste ho!

Dilema ochranára:
Čo spravíš, keď zákonom chránené zvierajú žerie zákonom chránenú rastlinu?

V lese
„Stoj, lebo strelím !“
„Stojím.“
„Strieľam !!!“

To roprávaj vieš komu, že nehoda! Nikdy si moju mamu nemal rád!

Tajnička krížovky z marcového vydania Lesníka znie: „...mám dosť času hľadať ihlu v kope sena“. Z úspešných lúštitelov sme tentokrát vyžrebovali nášho pravidelného lúštitela krížoviek **Gerharda Derscha z Prievidze**. Víťazovi blahoželáme a posielame mu publikáciu Lesy a ľudia.

Filokartia

História pohľadnice

Postupom času sa malá kartička, vyrobená z papiera, výnimočne z drevenej dýhy, celulóidu, kože, textilu, kovovej fólie, neskôr napríklad aj vo forme gramofónovej platne, stala nielen komunikačným médiom pre prenos krátkych správ, pozdravov či obchodných informácií, ale aj zaujímavým historickým prameňom. Menila sa nielen ich vizuálna úprava, ale aj spôsob výroby. Najstaršie vydania boli zhotovené litografiou (kameňotlačou, to znamená, že obrázok bol prenosený priamo na litografickú kamennú alebo zinkovú platňu). Predlohy pre túto techniku boli samozrejme čierno-biele. Litografickí majstri museli preto farby dotvárať v ateliéri. Na každú farbu bol potrebný samostatný kameň. Keďže litograf väčšinou nepoznal originálne farby spracovávaného námetu, koloroval pohľadnicu podľa vlastnej úvahy či vkusu. Výsledkom bol obrázok, pôsobiaci priam umelecky, avšak farby nezodpovedali realite. Farebná hodnovernosť pohľadníc sa dosiahla až zavedením nových tlačiarskych technológií, ako kníhtlač, hĺbkotlač či ofset. Tieto postupy síce zvyšovali dokumentačnú hodnotu pohľadníc, no zberateľsky strácali na svojej pôvodnej „atmosfére“. Už na prelome storočí sa pohľadnice stali predmetom zberateľského záujmu. Počiatok „filokartie“, čo je odborný výraz pre zbieranie pohľadníc, možno hľadať v rodinných archívoch. Mnohé z nich mali dôležitú výpovednú hodnotu aj pre textovú časť. Dnešné kolekcie sú však budované prevažne podľa námetov, nie podľa adresáta.

Text: **Vladimír Turčan**
(Pamiatky a múzeá 3/2003)

V seriáli o filokartii nám ako zdroj vyobrazení historických pohľadníc s námetmi poľovníctva, lovu a zveri poslúžila publikácia LOVU ZDAR! Pohľadnice pochádzajú zo zbierky Ing. Jiřího Dorta. Knihu v roku 2006 vydalo nakladateľstvo Lesnická práce. Reprodukcie publikujeme s láskavým súhlasom vydavateľa. Záujemci o publikáciu si ju môžu objednať na adrese:

LEŠTÁCHOVO KNÍHKUPECTVO
Námestie SNP č. 4
96001 Zvolen

Poľovnícky receptár

Srncie stehno na smotane

Suroviny:

75 dkg srncieho alebo jelenieho stehna, 8 dkg slaniny na špikovanie, 5 dkg masťa a 5 dkg cibule na dusenie

Moridlo: 1/3 l vody, 10 dkg koreňovej zeleniny, 5 dkg cibule, soľ, 10 zrníek čierneho korenia, malý bobkový list, na špičku noža rasce, asi 10 borievok, 1 dl octu, 1 kávová lyžička cukru

Omáčka: 1/4 l kyslej smotany, 3 kávové lyžičky krupicovej múky

Postup prípravy:

Moridlo:

Do vody dáme variť na kolieska pokrájanú mrkvu, zeler, petržlen, cibuľu, soľ, čierne korenie, bobkový list, rascu a borievky. Keď je zelenina mäkká, pridáme ocot.

Mäso:

Srncie alebo jelenie mäso dáme do studeného moridla, kde ho denne obraciame. Po 3-6 dňoch mäso vyberieme, prešpikujeme slaninou a dáme na masť s cibuľou opieť zo všetkých strán. Potom mäso do polovice podlejeme moridlom, pridáme všetku zeleninu aj s korením a do mäčka udusíme. Mäkké mäso vyberieme, do šťavy pridáme smotanú zmiešanú s múkou, omáčkou dobre povaríme a pridáme upálený a s vodou rozvarený cukor. Omáčku precedíme, prelisujeme do nej zeleninu a podľa potreby ešte rozriedime, dosolíme a dosladíme.

Dobrú chuť! ■

Recept do redakcie poslal Rastislav Španka z Národného lesníckeho centra.

Puzzle „Srnka Trnka a králik Miško“

Vystrihni a poskladaj obrázok srnky a králika. Vymysli, o čom sa zvieratká rozprávajú a rozhovor mi pošli. Najvtipnejší zvierací rozhovor uverejníme a víťazovi pošleme hru „Výlet do Lesníckeho skanzenu“.

„Čauko!
Nevieš
o nejakom
krmelci?“

Jeden je
v TESCO!

**Ahoj kamaráti,
pošlite mi správne
odpovede. Jedného
riešiteľa odmením
darčekom.**

Za vtipné riešenie posielam odmenu – spoločenskú hru Výlet do Lesníckeho skanzenu – môjmu kamarátovi Jakubovi Švecovi z Banskej Bystrice.

Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veverička Ryška

Kalendár podujatí

4. apríl

TRI ROKY PO...

Otvorenie výstavy

Horehronské múzeum v Brezne

6. - 10. apríl

SILVA REGINA 2008

Mezinárodný lesnícky a myslivecký veletrh

Výstavnisko Brno, Česká republika

12. apríl

**MIESTO POĽOVNÍCTVA V SPOLOČNOSTI,
POĽOVNÍCKA LEGISLATÍVA, ETIKA A KULTÚRA
odborný seminár**

Dom kultúry Družba, Levice

13. apríl

DETI A POĽOVNÍCI POD HRADOM

Levice, areál hradu a hradného parku

17. - 18. apríl

**AKTUÁLNE PROBLÉMY
V OCHRANE LESA 2008
seminár**

Kongresové centrum, Kúpele Nový Smokovec

22. apríl - 1. máj

LESNÍCKE DNI

25. apríl

**OTVORENIE LESNÉHO NÁUČNÉHO
CHODNÍKA TAJCH**

OZ Prešov, LS Hanušovce

27. apríl

LESNÍCKY DEŇ V BRATISLAVE

Partizánska lúka

29. apríl

**OTVORENIE VÝZNAMNÉHO
LESNÍCKEHO MIESTA
„ŠÚTOVSKÁ SKALA“**

OZ Žilina

1. máj

**SLÁVNOSTNÉ UKONČENIE
LESNÍCKYCH DNÍ
OTVORENIE SEZÓNY
V LESNÍCKOM SKANZENE**

Lesnícky skanzen, OZ Čierny Balog

Životné jubileá

APRÍL 2008

50 rokov

Ing. Pavkov Bartolomej,

nar. 11. 4. 1958, vedúci LS, LS Skýcov
– OZ Topoľčianky

Kobza Ivan, nar. 24. 4. 1958, vedúci LO,
LS Košeca – OZ Považská Bystrica

Galan Jozef, nar. 5. 4. 1958, OLH,

LS Liptovská Osada – OZ Liptovský Hrádok

Močilan Juraj, nar. 7. 4. 1958,

pestovateľ, LS Liptovská Osada

– OZ Liptovský Hrádok

Ing. Schönová Danica, nar. 27. 4. 1958,

hlavný účtovník – OZ Čierny Balog

Sedláček Jozef, nar. 12. 4. 1958, vedúci

LO, LS Staré Hory – OZ Slovenská Lupča

60 rokov

Adamička Vladimír, nar. 21. 4. 1948,

vedúci LO, LS Púchov – OZ Považská
Bystrica

Cubínek Ján, nar. 2. 4. 1948, vedúci LO,

LS Oravská Polhora – OZ Námestovo

Kubizniak Emil, nar. 5. 4. 1948, vedúci

LO, LS Ďumbier – OZ Čierny Balog

Vlček Jozef, nar. 8. 4. 1948, vedúci LO,

LS Krám – OZ Čierny Balog

Ing. Novák Stanislav, nar. 25. 4. 1948,

vedúci LS, LS Jelšava – OZ Revúca

Bukovinský Ján, nar. 8. 4. 1948, vedúci

LS, LS Rožňava – OZ Rožňava

Spišiak Štefan, nar. 8. 4. 1948, vedúci

LO, LS Podsúľová – OZ Rožňava

Ing. Beluško Matej, nar. 21. 4. 1948,

technik, LS Stará Voda – OZ Košice

Ing. Juhás Vincent, nar. 24. 4. 1948,

vedúci LS, LS Jasov – OZ Košice

Malik Rudolf, nar. 17. 4. 1948, referent

dopravy a mechanizácie – OZ Vranov

Gajdoš Ján, nar. 21. 4. 1948, technik,

LS Udavské – OZ Vranov

Odchod do predčasného
starobného dôchodku

Karas Ondrej, nar. 4. 8. 1946, vedúci ES,
ES Betliar – OZ Rožňava

Kučera Karol, nar. 18. 9. 1946, technik

operačného nasadenia lesnej techniky

– OZLT BB

Odchod do starobného dôchodku

Psica Viliam, nar. 23. 12. 1945, vedúci

LO, LS Majdán – OZ Smolenice

Ing. Štefančík Michal, CSc.,

nar. 1. 5. 1946, VORŠ

– vedúci kontrolór – GR BB

Ing. Michálik Jozef, nar. 2. 5. 1946,

VOR – oblasťný kontrolór – GR BB

Ing. Helena Turská

44. ročník Venerovského memoriálu

Peter SLOBODNÍK

V dňoch 16.-18. marca sa na Štrbskom Plese uskutočnil 44. ročník Venerovského memoriálu – medzinárodných majstrovstiev Slovenska v lyžovaní – kombinácie behu na lyžiach so strelbou a obrovského slalomu.

Už tradičnou býva účasť reprezentantov družstva štátneho podniku LESY SR, za ktoré štartovali zástupcovia 10 odštepných závodov a ústredia podniku. Účasť pretekárov z Poľska, Českej republiky a pozorovateľov z Ukrajiny dáva tomuto najstaršiemu lesníckemu športovému podujatiu punc medzinárodných pretekov.

Nepriaznivá zima z hľadiska možnosti prípravy najmä na bežeckú časť pretekov, čerstvý mokrý sneh a ťažké tatranské trate prerušili všetkých účastníkov azda najviac za posledných niekoľko rokov. Mráz a čerstvý sneh „pomohli“ organizátorom pripraviť optimálnu trať pre všetkých účastníkov obrovského slalomu.

V previerke športového majstrovstva popredné umiestnenia obsadili aj pretekári podniku, medzi ktorými sa po dlhšom čase predstavil aj azda najstarší lyžujúci lesník - horár spod Krížnej, Benjamín Strmeň. Je pravdou, že o generáciu mladší súper v jeho kategórii mužov nad 60 rokov ho nepustili na „beďnu“ v behu, ktorý je jeho srdcovou disciplínou. Z ostatných pretekárov suverénne si počínali stredne „mladí“ muži, ktorý v najsilenejšie obsadenej kategórii obsadili prvých päť miest. Osobitne treba tiež spomenúť výsledky Andrei Machyniakovej z OZ Čierny Balog a Dušana Gereka z OZ Liptovský Hrádok, ktorý nedali súperom šancu, keď vyhrali obidve kombinačné disciplíny.

Z výsledkov našich pretekárov v dvojkombinácii, kde za menom uvádzame príslušnosť k OZ:

Kat. muži do 35. rokov

1. Peter Diča (TANAP)

Kat. muži 36 – 50 roční

1. Ján Maduda (OZ L. Hrádok)
2. Milan Krajčí (OZ L. Hrádok)
3. Lubomír Machyniak (GR)
4. Marian Jagerčík (GR)
5. Vlastimil Meniar (OZ Slov. Lupča)

Kat. muži 51 – 60 roční

1. Dušan Gerek (OZ L. Hrádok)
2. Peter Slobodník (GR)
3. Drahoslav Kobr (KRNP- ČR)

Kat. muži 61 a viac roční:

1. Miroslav Šebeň (Euroforest Zvolen)
2. Karol Chvála (OZ Beňuš)
3. Dušan Zacharovský (OZ Žilina)

Kat. ženy 1

1. Andrea Machyniaková (OZ Č. Balog)
2. Janka Jagerčíková (GR)
3. Irena Figura (Poľsko)

Kat. ženy 2

1. RNDr. Zuzana Kyselová (TANAP)
2. Jana Herchlová (MPL Medzev)
3. Jozefína Kučeríková (Námestovo)

Pri hodnotení výsledkov treba vysloviť uznanie „starej partii“ - starému kolektívu pretekárov, ktorí si individuálnym prístupom k príprave a k tréningu vo svojej záľube udržujú a zdokonaľujú športové majstrovstvo a prispievajú tak k šíreniu dobrého mena podniku. Istú nostalgiu pri hodnotení vyvoláva skutočnosť, že tradícia lesníckeho lyžiarskeho športu sa stráca v najmladších ročníkoch, kde výkonnosť adeptov na reprezentáciu podniku zaostáva. Ak čítajú tieto riadky adeпти lesníckeho lyžiarskeho športu, nech je to pre nich výzva k zvyšovaniu svojho majstrovstva aj v tomto smere...

Ing. Peter Slobodník, GR LESY SR, š.p.

